

**Eskilstuna
kommun**

Eskilstuna kommun
Cecilia Boström, KLK
Madeleine Sackemark, SF

2016-09-21

1 (41)

Kartläggning av omfattningen av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer i Eskilstuna kommun år 2015

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
1.1 Tillvägagångssätt och avgränsningar	5
1.2 Definitioner av våld, mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer	6
2. Resultat av kartläggningen	6
2.1 Våldsutsatta vuxna	6
2.1.1 Ärenden hos socialtjänsten	6
2.1.2 Hot- och riskbedömningar	7
2.1.3 Våldsutsatta kvinnor och män i vården	8
2.1.4 Boende och samtal på kvinnojouren MOA i Eskilstuna.....	9
2.1.5 Kriminalstatistik från Brottsförebyggande rådet	10
2.1.6 Ärenden redovisade till åklagare	13
2.1.7 Kontaktförbud	15
2.1.8 Självrapporterad utsatthet enligt Polisens trygghetsmätning.....	16
2.1.9 Våld i samkönade relationer	17
2.2 Barn och ungdomar som bevittnat eller utsatts för våld.....	18
2.2.1 Anmälningar till socialtjänsten som registrerats med våld i hemmet.....	18
2.2.2 Barnahus Eskilstuna	18
2.2.3 Se Oss.....	19
2.2.4 Kriminalstatistik från Brottsförebyggande rådet	20
2.2.5 Ärenden redovisade till åklagare	22
2.2.6 Sexuellt våldsutsatta barn och ungdomar upp till 20 år.....	22
2.2.7 Barn som bott på kvinnojouren MOA	22
2.2.8 Anmälningar om kränkande behandling i skolan	23
2.3 Sexuella trakasserier och kränkningar på nätet	24
2.3.1 Sexuella trakasserier i Sverige enligt EU-undersökning	24
2.3.2 Kränkningar och trakasserier på nätet enligt MUCF.....	25
2.3.3 Sexuella trakasserier, kränkningar och mobbing på nätet enligt Friends	26
2.4 Hedersrelaterat våld och förtryck	27
2.4.1 Barnahus Eskilstunas arbete med hedersrelaterat våld.....	27
2.4.2 Hot- och riskbedömningar utifrån hedersrelaterat våld (PATRIARK)	27
2.4.3 Jämförelser med nationella undersökningar	28
2.4.4 Tvångsäktenskap och barnäktenskap.....	28
2.4.5 Kvinnlig könsstympning	29

2.5 Prostitution och handel med människor för sexuella ändamål	30
2.5.1 Kriminalstatistik från Brottsförebyggande rådet	30
2.5.2 Länsstyrelsen Stockholms nationella omfattningskartläggning 2014	31
2.6 Våldsutövande vuxna	32
2.6.1 Lagföringsbeslut	32
2.6.2 Mansmottagningen	33
2.6.3 IDAP-programmet via Frivården	33
2.7 Våldsutövande barn och ungdomar	34
2.7.1 Självrapporterat våldsutövande enligt Liv & Hälsa Ung	34
2.8 Trygghet i det offentliga rummet	36
2.8.1 Självrapporterad upplevelse av trygghet enligt Polisens trygghetsmätning 2015	36
2.8.2 Självrapporterad trygghet hos unga enligt Liv & Hälsa Ung 2014	38
3 Sammanfattande avslutning	39
Till sist	41

1. Inledning

Brottsförebyggande rådets statistik visar att Eskilstuna kommun, i jämförelse med andra kommuner, har ett högt antal polisanmälningar inom en rad olika brott mot person. Av den anledningen samt med avsikten att få ett sammanhängande underlag för att kunna utveckla stöd- och hjälpinsatser till målgrupperna våldsutsatta kvinnor och barn beslutades det i den kommunövergripande handlingsplanen *Eskilstuna – en FriStad för kvinnor 2015-2017* att en kartläggning behövde genomföras. Enligt uppdraget skulle kartläggningen omfatta våldsutsatta kvinnor och deras barn, samt våldsutövande män. I samband med att kartläggningen inleddes upptäcktes det dock att det i en stor del av statistiken inte går att utläsa både gärningsperson och brottsutsatts kön. Exempelvis registreras viss kriminalstatistik som anmälda brott i nära relation mot kvinna eller man men inget kön på gärningspersonen går att utläsa. Detta har medfört att kartläggningen vidgades till att också innehålla samtliga anmälningar om våld i nära relation, oavsett kön eller ålder på gärningsperson eller våldsutsatt.

När det gäller barn och ungdomar visar årligen återkommande enkätundersökningar om mobbing och trakasserier i skolan att de vanligaste formerna av trakasserier som unga utsätts för handlar om kön, etnicitet eller är sexuella trakasserier. Sexuella trakasserier och trakasserier utifrån kön ingår i begreppet mäns våld mot kvinnor och redovisas därmed i kartläggningen tillsammans med andra brottskategorier som kanske till viss del ligger utanför undersökningens fokus på mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation men som ändå anses relevanta utifrån kartläggningens syfte.

Kartläggningen har koppling till Socialstyrelsens årligen återkommande enkätundersökning till kommunerna som redovisas i sammanställningen *Öppna jämförelser – stöd till brottsoffer*. I enkätens frågebatteri finns frågan om kommunen under de senaste två åren genomfört någon kartläggning av omfattningen av våld mot vuxna i kommunen. Eskilstuna har tidigare, i likhet med många andra kommuner, inte genomfört någon kartläggning inom området varför behovet var stort.

Inspiration har hämtats från liknande kartläggningar genomförda bland annat i Gnesta, Nyköping och Västmanland. En kommun som gått ett steg längre är Gävle, som 2014 genomförde en omfattande enkätstudie bland befolkningen om kvinnors och mäns utsatthet för våld i nära relationer. Rapporten från kommunledningskontoret i Gävle visar en uppskattning av omfattningen av och karaktären på våldet utifrån invånarens självskattade utsatthet.

Kartläggningen av omfattningen av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation i Eskilstuna kommun 2015 är genomförd i samverkan mellan kommunledningskontoret och socialförvaltningen. Syftet med kartläggningen är att presentera en så fullständig bild av omfattningen av mäns våld mot kvinnor samt våld i nära relation i Eskilstuna kommun som möjligt. Fokus har legat på statistik från år 2015 men i ett antal fall har äldre statistik behövt användas. Kartläggningen ska också ligga till grund för den andra delen av uppdraget från *Eskilstuna – en FriStad för kvinnor 2015-2017* som går ut på att analysera att de tjänster och den service som erbjuds våldsutsatta och våldsutövare samt barn i kommunen motsvarar deras behov.

1.1 Tillvägagångssätt och avgränsningar

Rapporten bygger på uppgifter och statistik från kommunala verksamheter som kommer i kontakt med våldsutsatta och våldsutövande kvinnor och män, flickor och pojkar i Eskilstuna kommun. Uppgifter och statistik har också inhämtats från externa källor och samverkanspartners - Brottsförebyggande rådet (BRÅ), Frivården, kvinnojouren MOA, landstinget Sörmland, Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten - samt från diverse studier och undersökningar.

I vissa fall, då statistik inte gått att få fram mer än på länsnivå, har antalet för Eskilstuna kommun uppskattats utifrån kommunens andel av länets befolkning som den 31 december 2014 var 36 procent (100 923 av 280 666 invånare).¹ I en del fall redovisas kriminalstatistiken i rapporten på regional nivå, till exempel antalet ärenden redovisade till åklagare (länsnivå, polisområde Södermanland) och antal lagföringsbeslut som redovisas enligt polisens regionindelning, där Eskilstuna/Södermanland ingår i Region Öst tillsammans med Jönköpings län och Östergötlands län.

För andra delar av kartläggningen, till exempel avsnitten om hedersvåld och kvinnlig könsstympning, finns ingen registerbaserad statistik att tillgå. Hedersrelaterat våld registreras inte separat utan ingår exempelvis i diverse brottsrubriceringar hos polisen. I dessa fall har uppskattningar av omfattningen av antalet våldsutsatta i olika åldersgrupper gjorts utifrån nationella enkäter och undersökningar. Andelar på nationell nivå har omvandlats till Eskilstunanivå för att få en uppskattning av problemets utbredning i kommunen. Detta har gjorts för att få en känsla av hur många kvinnor och män, flickor och pojkar som kan vara berörda eller utsatta.

Kartläggningen går inte att sammanställa till exakt helhet över antalet våldsutsatta respektive våldsutövare i Eskilstuna kommun då kartläggningen inte gått att genomföra med hjälp av unika personer (personnummerbaserad undersökning). En person kan förekomma i flera av uppgifterna i kartläggningen, från flera källor. En våldsutsatt kvinna kan finnas både i statistiken från socialtjänstens register, hos kvinnojouren MOA och i en polisanmälan. Klart är också att allt våld inte polisanmäls. Alla våldsutsatta tar inte kontakt med kommunen, landstinget eller kvinnojouren. Alla våldsutövare blir inte dömda. Kriminalstatistikens syfte är att visa hur brottsligheten i samhället ser ut men problemet är att alla brott som begås inte finns med i statistiken. Det är bara de som anmäls och hanteras av polis, tull, åklagare och domstol som finns med.² Det faktiska antalet brott går inte att mäta med anledning av att många brott aldrig kommer till polisens kännedom. Dessa brott kallas mörkertal och andelen mörkertal varierar kraftigt mellan olika brottskategorier.

Kartläggningen har fått begränsas till den statistik som funnits tillgänglig och som vi fått ta del av från andra myndigheter. Kartläggningen har försökt fånga in samtliga former av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation. Mäns våld mot kvinnor inkluderar våld i nära relation, överfallsvåld, fysiskt och sexuellt våld utanför nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, kvinnlig könsstympning, prostitution, hot och trakasserier på nätet, sexuella trakasserier samt otrygghet i det offentliga rummet. Som kvinnor räknas i kartläggningen alla

¹ På tal om kvinnor och män Södermanland 2015, länsstyrelsen Södermanland.

² <https://www.bra.se/bra/brott-och-statistik/statistik/tolka-statistiken.html>

flickor och kvinnor oavsett ålder. Våld i nära relation inkluderar våld i samtliga relationer mellan nära bekanta oavsett köntillhörighet, sexualitet eller ålder.

Även om det utgått från uppdraget att kartläggningen ska fokusera på hot och våld som riktas mot kvinnor och flickor, samt på manliga våldsutövare, redovisas där det går könsuppdelad statistik för både kvinnor och män. Detta för att tydliggöra eventuella skillnader mellan könen i utsatthet för olika våldskategorier. I en del fall, då könsuppdelad statistik saknas, redovisas även statistik som inte är könsuppdelad.

1.2 Definitioner av våld, mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer

Våld är en handling som går ut på att skada, smärta, skrämma eller kränka en annan person alternativt att få en annan person att göra något mot sin vilja eller avstå från att göra något den vill. Våld omfattar förutom fysiskt, psykiskt och sexuellt våld även materiellt och ekonomiskt våld, samt försummelse.

Mäns våld mot kvinnor omfattar alla former av våld och hot om våld som riktas mot kvinnor och flickor, oavsett ålder. En stor del av mäns våld mot kvinnor begås i nära relationer men även överfallsvåld och fysiskt och sexuellt våld utanför nära relationer ingår i definitionen. Hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive att riskera att bli bortgift mot sin vilja, sexuella trakasserier, prostitution, trafficking, kvinnlig könsstympning, samt hot och trakasserier utifrån kön ingår också i begreppet mäns våld mot kvinnor.

Våld i nära relation är våld som utövas i en pågående eller avslutad nära relation, i ett partnerförhållande oavsett om paret är sammanboende eller inte. Definitionen avser våld inom en heterosexuell eller homosexuell kärleksrelation samt våld mot barn inom en nära relation. Inkluderat är också våld mot anhöriga, till exempel våld från vuxna barn mot äldre föräldrar.

2. Resultat av kartläggningen

2.1 Våldsutsatta vuxna

2.1.1 Ärenden hos socialtjänsten

STOPP-verksamheten i Eskilstuna är en samverkan mellan Socialtjänsten i Eskilstuna kommun, Strängnäs kommun, Polismyndigheten, Åklagarkammaren, Frivården samt Landstinget Sörmland som erbjuder samtalsstöd till vuxna som utsatts för våld av en tidigare eller nuvarande partner. STOPP-anmälningar skickas från polisen till kommunens socialtjänst då en polisanmälan om våld i nära relation inkommer. Från och med 2016 skickas endast de polisanmälningar som innehåller barn direkt till socialtjänsten. I övriga anmälningar tillfrågas den utsatta om behovet av stöd och får då vid behov direkt kontakt med kommunens STOPP-verksamhet. Önskar de inget stöd då de tillfrågas ges information om vart de kan vända sig för hjälp längre fram. De polisanmälningar som innehåller barn skickas alltid till socialtjänsten där stöd för de enskilda erbjuds och en utredning på barnet inleds.

Under 2015, då samtliga polisanmälningar skickades till socialtjänsten, har polisen i Eskilstuna skickat totalt 313 STOPP-anmälningar till kommunen. I dessa anmälningar kan

samma individ förekomma flera gånger varför det på individnivå är totalt 265 personer, varav 233 kvinnor och 32 män, som är berörda som målsägande. Inom denna grupp är det 34 kvinnor men inga män som återkommer som målsägande inom ett år.

När en polisanmälan inkommer till socialtjänsten skrivs den antingen in som en ny anmälan eller läggs in i en befintlig akt. Detta medför att antalet STOPP-anmälningar, i tabellen nedan, som kommunen mottagit under 2015 är lägre än antalet som polisen skickat.

Antal STOPP-anmälningar från polisen som kommunen registrerat som våld i nära relation under 2015.

STOPP-anmälningar 2015	Kvinnor	Män	Totalt
Eskilstuna	139	27	166
Torshälla	21	8	29
Totalt i kommunen	160	35	195

Tabellen visar att socialtjänsten i Eskilstuna kommun, under 2015, har mottagit totalt 195 STOPP-anmälningar från polisen som sedan har registrerats som våld i nära relation i verksamhetssystemet. Totalt står kvinnor för 85 procent av de registrerade STOPP-anmälningarna under året och det är en något högre andel kvinnor i Eskilstuna med 87 procent jämfört med Torshälla med 77 procent.

STOPP kontaktar de kvinnor och män som förekommer i STOPP-anmälningarna och erbjuder samtalsstöd. Under 2015 ser ålders- och könsfördelningen av ärenden på STOPP ut enligt nedan:

Antal kvinnor och män som har fått stöd via STOPP under 2015.

STOPP-ärenden 2015	Antal	Andel
Kvinnor 20-29 år	58	27 %
Kvinnor 30-39 år	57	26 %
Kvinnor 40-49 år	50	23 %
Kvinnor 50-59 år	24	11 %
Kvinnor 60-90 år	12	6 %
Män 20-69 år	15	7 %
Totalt:	216	100 %

Tabellen ovan visar att, av de 216 personer som fick samtalsstöd från STOPP under 2015, var 93 procent kvinnor och sju procent män. Fördelningen mellan åldersgrupperna var relativt jämn upp till och med 49 år vartefter det sjunker med stigande ålder. Anledningen att antalet personer som fått samtalsstöd är högre än antalet STOPP-anmälningar under samma år är för att stöd kan pågå under längre perioder varför ett antal personer kan antas ha följt med från år 2014.

2.1.2 Hot- och riskbedömningar

Då en anmälan om våld i nära relation, hedersrelaterat våld eller förföljelse inkommer till polisen görs en bedömning utifrån ärendets art och den information som finns. Där så anses nödvändigt och där tillräckligt mycket information finns tillgängligt genomförs sedan en riskbedömning.

Polisen använder tre metoder för att genomföra hot- och riskbedömningar gällande aktuell brottslighet – SARA, PATRIARK och SAM. SARA (Spousal Assault Risk Assessment guide) används för att, med hjälp av 15 variabler, bedöma risken för upprepat partnervåld. PATRIARK är en strukturerad checklista som används vid ärenden där risk för hedersrelaterat våld ska bedömas och skyddsåtgärder ska planeras. SAM (Stalking Assessment and Management) är en checklista bestående av 30 faktorer som används för bedömning av risker och riskhantering vid fall av förföljelse (även kallat stalkning). Under 2015 har samtliga hot- och riskbedömningar i Eskilstuna gällt kvinnor enligt uppdelning nedan:

Antal genomförda hot- och riskbedömningar av polisen i Eskilstuna 2015.

Hot- och riskbedömning	Antal kvinnor	Antal män
SARA	53	0
PATRIARK	3	0
SAM	1	0
Totalt:	57	0

Som tabellen visar har absolut flest riskbedömningar under 2015 gjorts genom metoden SARA. Bedömningen görs oftast när det finns en anmälan och ett förhör genomfört som kan användas som underlag.

2.1.3 Våldsutsatta kvinnor och män i vården

Landstinget Sörmland arbetar aktivt med att identifiera våldsutsatta kvinnor och män. Landstinget för sedan några år tillbaka statistik över hur många patienter som fått frågan om våldsutsatthet.³ Siffrorna gäller hela länet, inte enbart Eskilstuna, och är inte könsuppdelade:

Antal patienter i landstinget Sörmland som fått frågan om våldsutsatthet 2012-2015.

År	2012	2013	2014	2015
Antal patienter som fått frågan om våldsutsatthet	3 058	5 665	6 379	6 513

Av de patienter som fått frågan om våldsutsatthet är 5-7 procent pågående våldsutsatta, vilket för 2015 motsvarar 326-456 personer i länet. **Om** antalet patienter som tillfrågas är jämnt fördelade över länet motsvarar det 117-164 personer i Eskilstuna kommun.

33-37 procent av de tillfrågade uppger att de varit våldsutsatta tidigare i livet, vilket för år 2015 motsvarar 2 149-2 410 personer i länet. **Om** antalet patienter som tillfrågas är jämnt fördelade över länet motsvarar det 774-868 personer i Eskilstuna.

Andelarna 5-7 procent pågående och 33-37 procent tidigare våldsutsatta överensstämmer med rikstäckande kartläggningar och statistik.

På Mälarsjukhusets kvinnoklinik finns sedan 2014 ett särskilt team/en särskild mottagning för sexuellt våldsutsatta kvinnor, framförallt handlar det om kvinnor som utsatts för våldtäkt.

³ Dokumentationsstöd infört i det webbaserade patientjournalssystemet (BMS) på samtliga kliniker i Hälso- och sjukvårdsförvaltningen 2013. Egentligen antalet noteringar i patientjournal, vilket i princip överensstämmer med antalet individer. Uppgift från mångfaldsstrateg Ing-Marie André, landstinget Sörmland, hösten 2015 och mars 2016.

Mottagningen tar emot patienter från nordvästra sjukvårdsområdet, där Eskilstuna ingår tillsammans med Strängnäs, Katrineholm, Flen och Vingåker.

Teamet arbetar med omhändertagande av patienterna på ett rutinartat sätt och i samverkan med polis, psykiatri och akutpersonal, vilket uppges vara den största vinsten för patienten enligt projektledaren.⁴ Landstinget Sörmland sticker ut i Sverige med sin mottagning för våldsutsatta kvinnor. Liknande mottagning finns i Stockholm, men inte i andra mindre län.

Under 2014 tog mottagningen emot 83 patienter, varav två män, och under 2015 tog de emot 75 patienter, varav 3 män. Eskilstunas befolkning motsvarar 52 procent av befolkningen i mottagningens upptagningsområde. **Om** antalet patienter är jämnt fördelat över de fem kommuner som ingår i upptagningsområdet, skulle det betyda att 43 respektive 39 patienter var från Eskilstuna 2014 respektive 2015.

I minst tre av fallen 2014 hade det sexuella våldet samband med prostitution, i minst två fall ett samband med trafficking. Andelen polisanmälda fall var 61 procent 2014 och 60 procent 2015. 2014 sökte 45 procent av patienterna sig själva till mottagningen, 43 procent 2015.

Patienterna har varit mellan 12 och 77 år gamla, huvuddelen är dock unga, upp till 30 år. Åldersfördelningen syns i nedanstående tabell:

Åldersfördelningen hos patienter på Mälarsjukhusets mottagning för våldsutsatta kvinnor 2014-2015.

Ålder	Andel av patienterna 2014	Andel av patienterna 2015
< 15 år	10 %	10 %
15-20 år	20 %	22 %
20-25 år	32 %	24 %
25-30 år	13 %	10 %
30-35 år	9 %	12 %
35-40 år	5 %	10 %
40-50 år	7 %	9 %
50-60 År	2 %	3 %
>60 år	2 %	0 %

2.1.4 Boende och samtal på kvinnojouren MOA i Eskilstuna

Kvinnojouren MOA erbjuder sedan 1982 stöd och skydd till kvinnor och deras barn som blivit utsatta eller riskerar att utsättas för våld, hot eller kränkningar i en nära relation. Jouren erbjuder anonyma, kostnadsfria stödsamtal till kvinnor och tillfälligt skyddat boende. Kvinnojouren MOA är en bidragsfinansierad ideell verksamhet och Eskilstuna kommun är den största bidragsgivaren och avtalsparten.

Trycket på kvinnojouren är stort. Under de senaste åren har behovet av skyddat boende varit konstant högt. I dagsläget kan kvinnojouren MOA samtidigt erbjuda fem kvinnor och deras barn boende. Jouren har under de senaste åren årligen avvisat ungefär lika många kvinnor som de kunnat ta emot, enligt tabellen nedan.⁵

⁴ Pressmeddelande från Landstinget Sörmland, 141125: *Fortsatt arbete med våldsutsatta kvinnor och män.*

⁵ Information från kvinnojouren MOA:s verksamhetsberättelser för de aktuella åren.

Antal kvinnor och barn som bott på kvinnojouren MOA 2011-2015, samt antal kvinnor som blivit avvisade från boendet på grund av platsbrist.

År	Boende kvinnor (varav från Eskilstuna)	Avvisade kvinnor p.g.a. platsbrist (varav från Eskilstuna)	Boende barn (varav från Eskilstuna)
2011	46 (37)	38 (7)	34 (23)
2012	38 (29)	27 (10)	39 (27)
2013	27 (24)	42 (12)	30 (26)
2014	27(22)	24 (8)	20 (15)
2015	23 (21)	35 (22)	23 (17)

Det minskade antalet boende kvinnor kan till stor del förklaras av den allt kärvare bostadssituationen i Eskilstuna. Kvinnorna som får skyddat boende på MOA blir kvar längre än förr eftersom det inte finns lediga lägenheter att flytta till.

De kvinnor som avvisas från MOA på grund av att jouren är fullbelagd och som har behov av skyddat boende får hjälp via socialtjänsten. Lösningen kan då vara andra former av skyddat boende som socialtjänsten har tillgång till, en kvinnojour i en annan stad och undantagsvis andra tillfälliga lösningar som hotell. Från och med 2017 kommer kvinnojouren MOA med stöd från kommunen att finnas i nya lokaler med kapacitet att ta emot dubbelt så många kvinnor och barn som idag.

I tabellen nedan redovisas hur många stödsamtal kvinnojouren har hållit med kvinnor under de senaste åren. Det går inte att få fram om samtalen gäller kvinnor från Eskilstuna eller andra delar av landet men det troliga är att en majoritet av kvinnorna är från Eskilstuna.

Antal samtal mellan kvinnor och kvinnojouren MOA 2012-2015.

År	Samtal med boende på jouren	Samtal vid besök	Inkommande telefonsamtal från kvinnor som söker information
2012	199	375	Uppgift saknas
2013	95	315	254
2014	62	283	221
2015	72	322	183

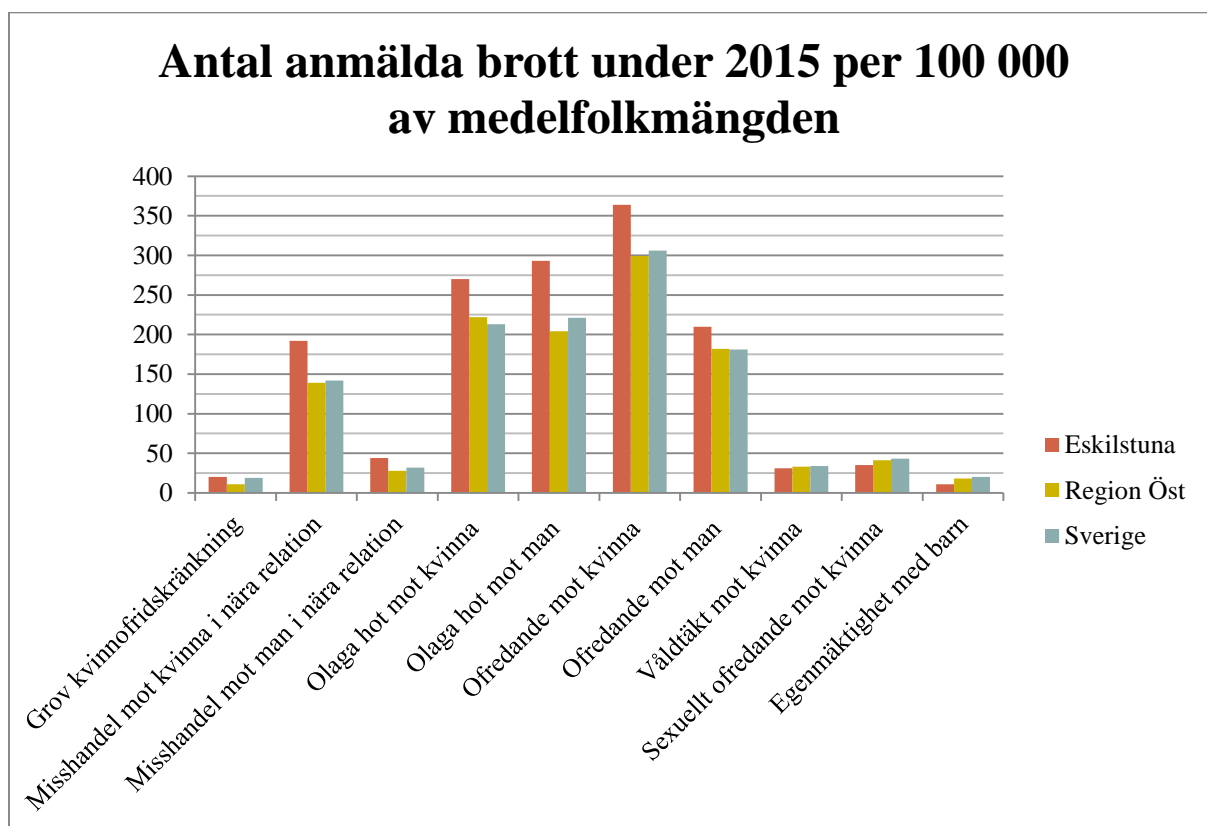
2.1.5 Kriminalstatistik från Brottsförebyggande rådet

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) publicerar årligen kriminalstatistik både på kommun-, region- och landsnivå. Statistiken som redovisas är antal anmälda brott, vilket inte är detsamma som antalet begångna brott under året utan endast de som anmäls till polisen. Brottsom begås men inte anmäls till polisen räknas som mörkertal vilka skiljer sig mycket åt för olika brottskategorier.

Tabellen nedan illustrerar antalet polisanmälda brott per 100 000 av medelfolkmängden för Eskilstuna, för Region Öst samt för hela landet. Region Öst eller Polisregion Öst består av

Jönköpings län, Södermanlands län och Östergötlands län. Det är viktigt att hålla i minnet att det inte, i Brottsförebyggande rådets statistik, går att få fram vem som har anmälts för brottet. Det är således inte möjligt att se om det är en man som begått ett brott mot en kvinna utan endast vem som utsatts för det anmälda brottet. Det är inte heller möjligt att utläsa relation mellan den utsatta personen och den som anmälts för brottet inom de flesta brottskategorierna. Detta är endast möjligt för grov kvinnofridskränkning och misshandel i nära relation.

Brottet grov kvinnofridskränkning infördes i brottsbalken 1998 och är unikt i sin konstruktion eftersom flera enskilda, i sig straffbara, handlingar tillsammans utgör ett grovt brott. Bestämmelsen fokuserar på upprepade kränkningar i form av vålds- frids- och sexualbrott som en man begår mot en kvinna i en nära relation. De handlingar som avses är exempelvis misshandel, olaga hot, olaga tvång, sexuellt eller annat ofredande samt sexuellt utnyttjande. Den första juli 2013 ändrades lagen om grov kvinnofridskränkning till att också omfatta skadegörelsebrott och överträdelse av kontaktförbud. Lagen är utformad för att underlätta åtal av gärningsmän som upprepat kränkt en närstående kvinna.⁶

Antal anmälda brott per 100 000 av medelfolkmängden 2015 i Eskilstuna, Region Öst och Sverige.

Diagrammet visar att medan antalen anmälda brott per 100 000 av medelfolkmängden för Sverige och Region Öst ligger på ungefär samma nivå så ligger antalen för Eskilstuna högre inom flera av brottskategorierna. Kommunen ligger högre inom brottskategorierna misshandel mot man eller kvinna i nära relation även om skillnaden är större för misshandelsbrott mot

⁶[http://www.nck.uu.se/Kunskapscentrum/Kunskapsbanken/amnen/Vald_i_nara_relationer/Grov_kvinnofridskrankning_amne_sguide/\(160804\)](http://www.nck.uu.se/Kunskapscentrum/Kunskapsbanken/amnen/Vald_i_nara_relationer/Grov_kvinnofridskrankning_amne_sguide/(160804))

kvinnor. Likaså för olaga hot mot man eller kvinna ligger båda kategorierna högre än landet och regionen men skillnaden här är större för män. Inom dessa kategorier kan det dock inte utläsas någon relation mellan gärningsperson och utsatt person. Även anmälningar gällande brottet ofredande mot kvinna och man är högre för Eskilstuna än för Region Öst eller landet. Däremot visar diagrammet att för brotten våldtäkt och sexuellt ofredande mot kvinna samt för grov kvinnofridskränkning är antalet anmälningar under 2015 i nivå med antalet för landet och regionen.

Eftersom Eskilstuna bara har något mer än 100 000 invånare så ligger det faktiska antalet anmälda brott till stor del i linje med antalet anmälda brott per 100 000 av medelfolkmängden ovan. Nedan visas en jämförelse av det faktiska antalet anmälda brott i Eskilstuna under 2014 och 2015.

Antal anmälda brott per brottskategori i Eskilstuna 2014 och 2015.

Brottsrubricering	Kvinna 2014	Man 2014	Kvinna 2015	Man 2015
Grov kvinnofridskränkning	21	-	20	-
Grov fridskränkning*	4	2	1	0
Misshandel i nära relation	202	57	192	44
Olaga hot	238	310	274	297
Ofredande	378	186	369	213
Våldtäkt inkl. grov	49	1	31	1
Sexuellt ofredande	54	6	36	5
Egenmäktighet med barn	8		11	
Köp av sexuell tjänst	2		5	
Äktenskapstvång	-		3	

* Våld i samkönade relationer eller gärningar som begås i en relation där parterna inte bor tillsammans faller under grov fridskränkning. Det gäller även handlingar som riktats mot andra närstående, till exempel barn, föräldrar eller syskon. Det enda som skiljer grov fridskränkning från grov kvinnofridskränkning är beskrivningen av det offer och den gärningsperson som brottet riktar sig mot.⁷

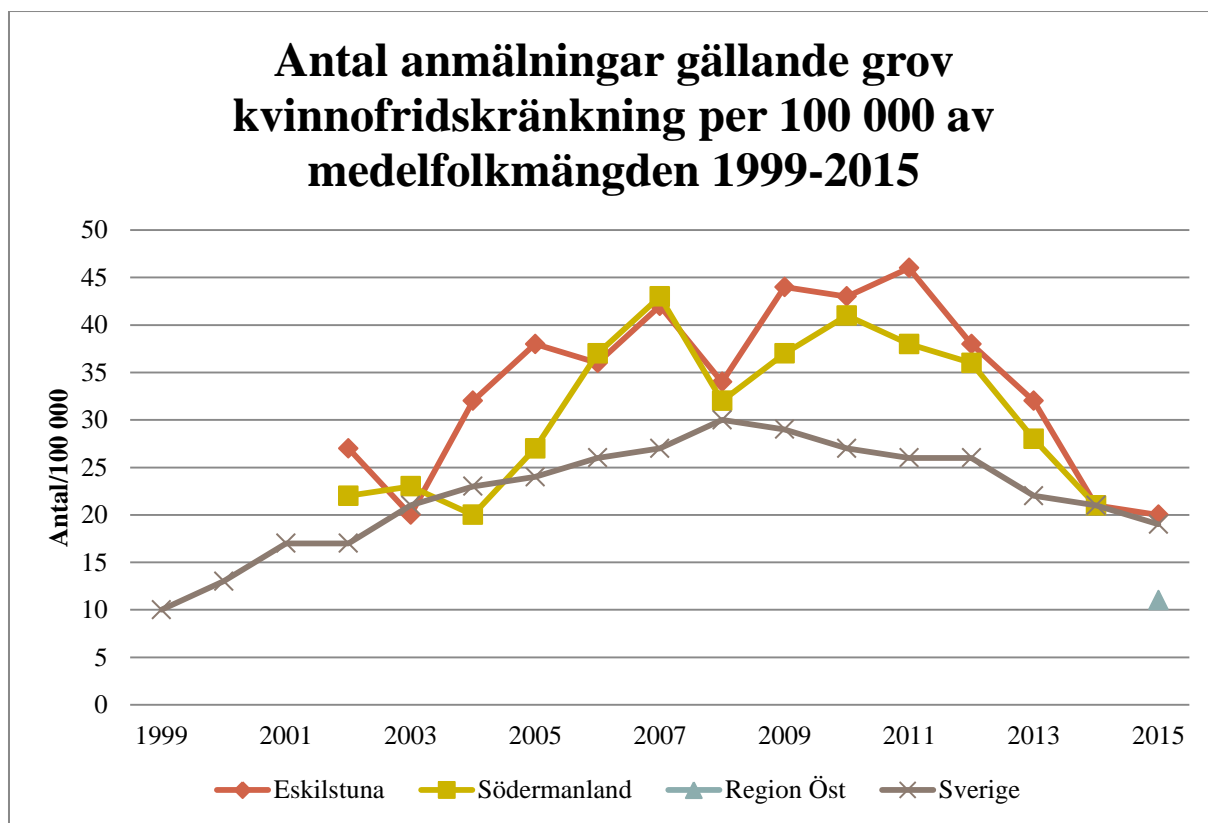
I tabellen ovan uppvisar fördelningen av polisanmälningar gällande de aktuella brottskategorierna vissa skillnader mellan åren men för att kunna se faktiska förändringar krävs längre tidsserier. Statistiken för de tre sista brottskategorierna egenmäktighet med barn, köp av sexuell tjänst och äktenskapstvång är inte uppdelade på kön medan grov kvinnofridskränkning endast gäller kvinnor. Brottet äktenskapstvång eller vilseledande till äktenskapsresa kriminaliserades först 2014 varför inga uppgifter för detta finns förrän 2015.

Tabellen visar att det är betydligt vanligare, under både 2014 och 2015, med anmälningar där kvinnor utsatts för misshandel i nära relation. Under de två åren har också något fler män anmält olaga hot medan betydligt fler kvinnor har anmält ofredande, våldtäkt och sexuellt ofredande.

Brottet grov kvinnofridskränkning som i sig kan innehålla flera brottsföreteelser inom en nära relation av en man mot en kvinna har inte förändrats mellan åren men om det ses ur ett längre perspektiv har en tydlig förändring skett. Brottet grov kvinnofridskränkning infördes den

⁷[http://www.nck.uu.se/Kunskapscentrum/Kunskapsbanken/amnen/Vald_i_nara_relationer/Grov_kvinnofridskrankning_amne_sguide/\(160804\)](http://www.nck.uu.se/Kunskapscentrum/Kunskapsbanken/amnen/Vald_i_nara_relationer/Grov_kvinnofridskrankning_amne_sguide/(160804))

första juli 1998 och diagrammet nedan visar förändringen över tid för antalet anmälningar per 100 000 av medelfolkmängden. Brottsförebyggande rådet började redovisa på regional och kommunal nivå först 2002 varför inga sådana uppgifter finns innan detta. Fram till och med 2014 redovisades regionsnivån på län men efter en omorganisering inom polisväsendet under det året redovisas statistiken från och med 2015 på regionnivå där Eskilstuna, som nämnts, tillhör region Öst.

Antal anmälningar gällande grov kvinnofridskränkning per 100 000 av medelfolkmängden i Eskilstuna, Södermanland, Region Öst och Sverige 1999-2015.

Diagrammet visar en jämnare kurva på nationell nivå medan den på regional och lokal nivå är mer skiftande mellan åren. Tydligt är dock att en minskning av antalet anmälningar har gjorts under de senaste åren över samtliga nivåer även om minskningen är mest påtaglig i Eskilstuna och Södermanland. Enligt polisen beror denna minskning troligen på att andra brottsrubriceringar, såsom misshandel, används initialt och att det sedan rubriceras om till grov kvinnofridskränkning efter förhör. Detta medför att det inte syns på anmälningarna men att det inte är en faktisk minskning av antalet brott eller brottsanmälningar som har skett.

2.1.6 Ärenden redovisade till åklagare

Då anmälan om brott inkommer till polisen beslutar de i samråd med åklagare om en brottsutredning eller så kallad förundersökning ska inledas eller om ärendet ska läggas ned. Polisen genomför, om så beslutas, under ledning av åklagare en förundersökning bland annat genom att hålla förhör med misstänkt person och eventuella vittnen. Åklagaren bedömer, i samband med färdigställande av förundersökningsprotokoll, om åtal ska väckas i vilket fall en rättegång så småningom kommer att hållas.

Föreligger andra omständigheter, såsom exempelvis den misstänktes erkännande, kan beslut om strafföreläggande alternativt åtalsunderlåtelse tas. Strafföreläggande innebär att inget åtal väcks efter en genomförd förundersökning. Åklagaren kan då den misstänkte personen erkänner brottet och det är klart vad det ska bli för påföljd dela ut ett strafföreläggande vilket innebär att ingen rättegång behöver genomföras. Att besluta om strafföreläggande är möjligt för brott där påföljden är begränsat till böter och/eller villkorlig dom. Ett strafföreläggande har samma verkan som en dom och registreras i belastningsregistret.⁸ Åtalsunderlåtelse innebär att brottet utreds men att inget åtal väcks. Detta alternativ används ofta då personen erkänt och det står klart att ett brott har begåtts. Ett vanligt skäl för åtalsunderlåtelse är att personen nyligen har dömts för annan brottslighet och att det nya brottet inte skulle innebära att påföljden skärptes. Åtalsunderlåtelse är också vanligt för ungdomar under 18 år.⁹

Antalet redovisade ärenden till åklagare under 2015 finns i tabellen nedan, statistiken gäller dock för hela Södermanlands län.

Antal redovisade ärenden, fördelat på kön för målsägande/brottsutsatt, till åklagare för polisområde Södermanland under 2015.

Brottsrubricering	Kvinna 2015	Man 2015
Grov kvinnofridskränkning	7	-
Grov fridskränkning	0	1
Misshandel inkl. grov i nära relation, inomhus	83	17
Våldtäkt inkl. grov	5	0
Köp av sexuell tjänst		3
Äktenskapstvång		0

Det är tydligt att antalet ärenden som redovisas från polis till åklagare är betydligt färre än de anmälningar som inkommer. Detta beror dels på de anmälningar som läggs ned utan förundersökning och dels på de ärenden som läggs ned under eller efter förundersökning, exempelvis för att händelsen inte bedöms som en brottslig handling eller för att ingen misstänkt person kan pekats ut. Misshandel är den största kategorin av de brott som kan identifierats ha begåtts i en nära relation med 100 redovisade ärenden 2015.

Stiftelsen Tryggare Sverige redovisade i november 2015 en rapport som visar att endast knappt två av tio anmälningar om misshandel i nära relation klaras upp och att det är stora geografiska skillnader när det gäller andelen personupplärade brott.¹⁰

Under de senaste fem åren har antalet anmälda misshandelsbrott i nära relationer ökat i Sverige. År 2010 gjordes totalt cirka 15 600 anmälningar till polisen medan det år 2014 gjordes cirka 17 200 anmälningar vilket är en ökning med tio procent under perioden. Samtidigt fortsätter personupplärningen att vara låg. Av de sammanlagt 81 000 anmälningar gällande misshandel i nära relation som gjordes i Sverige under åren 2010-2014 klarades

⁸ https://www.aklagare.se/om_rattsprocessen/aklagarens-roll1/atalsbeslutet/strafforelaggande/ (160809)

⁹ https://www.aklagare.se/om_rattsprocessen/aklagarens-roll1/atalsbeslutet/atalsunderlatelse-och-forundersokningsbegransning/ (160809)

¹⁰ <http://tryggaressverige.org/fa-brott-i-nara-relationer-klarar-upp-ny-kartlaggning> (160804)

endast 14 500 upp i den meningen att en gärningsperson kunde knytas till brottet. Detta motsvarar en personuppklaring på cirka 18 procent.

Resultaten visar också på stora geografiska skillnader när det gäller andelen personuppklarade brott. I Kronoberg var personuppklaringen högst med 31 procent under den aktuella perioden. I Södermanland var den endast 14 procent. Detta innebär att en dubbelt så hög andel av de som har anmält att de utsatts för misshandel i nära relation i Kronoberg jämfört med Södermanland har fått upprättelse i form av att en gärningsperson har ställts till svars.

2.1.7 Kontaktförbud

Som skyddande åtgärd för personer som riskerar att utsättas för brott finns kontaktförbud. Kontaktförbudet är ett myndighetsbeslut som förbjuder en person att ta kontakt med en annan person. Syftet med lagen om kontaktförbud är framförallt att förebygga hotfulla och farliga situationer. Kontaktförbud kan meddelas om det på grund av särskilda omständigheter finns en klar och konkret risk för brott, förföljelse eller andra allvarliga trakasserier. Brottsförebyggande rådet genomförde 2006 en undersökning om stalkning (förföljelse) i Sverige där det framgick att gärningspersonen ofta var någon närstående eller annan nära bekant samt att desto närmare relationen mellan parterna var desto allvarligare var trakasserierna.¹¹

2015 har sju fall av olaga förföljelse anmälts till polisen i Eskilstuna. För 2015 såg statistiken gällande kontaktförbud, från åklagaren i Eskilstuna, ut enligt nedan. Statistiken är inte könsuppdelad eller möjlig att utläsa relation ur.

Ansökningar om kontaktförbud i Eskilstuna 2015.

Kontaktförbud 2015	Antal	Andel
Totalt antal ansökningar om kontaktförbud	185	
- Varav beviljade kontaktförbud	40	22 %
• Varav ordinära kontaktförbud*	37	
• Varav kontaktförbud i gemensam bostad**	3	
- Varav beslut att inte utfärda kontaktförbud	126	68 %
- Varav ärendet avskrivet***	19	10 %

* Ett ordinärt kontaktförbud innebär ett förbud att besöka eller på annat sätt kontakta eller följa efter skyddspersonen.

** Ett kontaktförbud i gemensam bostad syftar till att den som skyddas av förbudet ska kunna använda förbudstiden till att vidta åtgärder för att lösa boendesituationen.

*** Ärendet avskrivs då felregistrering har gjorts eller då begäran om kontaktförbud återkallas varpå ingen prövning sker. Vid återkallelse ska åklagaren kontrollera att inga hot eller påtryckningar ligger bakom.

Tabellen visar att det endast är 22 procent av samtliga ansökningar om kontaktförbud som inkommit till åklagarkammaren i Eskilstuna som beviljats. Bortses det från de ansökningar där ärendet avskrivits är det istället 24 procent vilket fortfarande är en mycket liten andel. Eftersom statistiken inte innehåller några motiveringar till besluten är det dock svårt att dra några ytterligare slutsatser utifrån detta. Detsamma gäller eftersom det inte finns några uppgifter kring om det har handlat om en nära relation eller om det har varit en kvinna som har fått ett

¹¹ Brottsförebyggande rådet, BRÅ 2015:3, *Kontaktförbud – En utvärdering av ändringarna i lagen 2011* (s 24)

kontaktförbud gentemot en man. Nedan visas antalet ansökningar om förlängning av kontaktförbud i Eskilstuna under 2015.

Förlängningar av kontaktförbud i Eskilstuna 2015.

Förlängning av kontaktförbud 2015	Antal
Totalt antal ansökningar om förlängning av kontaktförbud	6
- Varav förlängda kontaktförbud	4
- Varav kontaktförbud som nekats förlängning	2

Tabellen visar att det endast var sex ansökningar om förlängning av kontaktförbud som åklagarkammaren i Eskilstuna tog ställning till under 2015 och av dessa förlängdes två tredjedelar.

Även om ett kontaktförbud beviljats finns det inga garantier för att det följs och överträdelser sker. Brottsförebyggande rådets statistik för överträdelser av kontaktförbud 2015 ser ut enligt nedan.

Överträdelser av kontaktförbud i Eskilstuna, region Öst och Sverige för 2015.

Överträdelser av kontaktförbud 2015	Antal anmälda brott	Antal anmälda brott per 100 000 av medelfolkmängden
Eskilstuna	25	25
Region Öst	576	54
Sverige	5 322	54

Tabellen visar att antalet överträdelser i Eskilstuna är betydligt lägre per 100 000 av medelfolkmängden än antalet i både regionen och landet. En möjlig delförklaring till detta är att antalet beviljade kontaktförbud i landet är något högre med 27 procent gentemot Eskilstunas 22 procent.

2.1.8 Självrapporerad utsatthet enligt Polisens trygghetsmätning

Polisen i Södermanland genomför regelbundna trygghetsmätningar för att få bättre kunskap om utsatthet för brott och trygghetssituationen i lokalsamhället. Genom undersökningen får Polisen underlag för att kunna inrikta och förbättra polisarbetet.

Trygghetsmätningarna genomförs i form av postenkäter till ett urval av befolkningen i åldern 16-85 år. Respondenterna kan även välja att besvara enkäterna via webben. Svaren redovisas i form av flera problemindex och ett sammanvägt trygghetsindex.

Indexen har till syfte att förenkla jämförelser av resultaten mellan olika geografiska mätområden (polisområden, närpolisområden, kommuner och kommundelar) samt för att bestämma ett signifikativt intervall på båda sidor om ett mätvärde för en viss indikator. Enkätens frågor indikerar probleminvåer inom ett geografiskt område. Frågorna 2015 har omvandlats till 33 indikatorer, som sedan grupperats i sex grupper: problem/ordningsstörningar, utsatthet för brott, oro för att utsättas för brott, konkret otrygghet,

konkret känsla av otrygghet och polisens agerande mot problem. Sammanvägningen av det totala trygghetsindexet utgörs av medelvärdet för problemnivåerna för samtliga 33 indikatorer.¹² För indikatorer som signalerar att respondenterna är trygga (till exempel trygg ute ensam sen kväll), är höga värden för indexet positivt. För indikatorer som signalerar att respondenterna är otrygga (till exempel otrygg ute ensam sen kväll), är höga värden för indexet negativt.

I mätningen från 2015 finns uppgifter från dem som har svarat avseende faktisk utsatthet för brott.

Självrapporterad utsatthet för brott i polisens trygghetsmätning 2015, Eskilstuna och Södermanland.

Utsatthet för brott	Man Eskilstuna	Kvinna Eskilstuna	Man Södermanland	Kvinna Södermanland
Under senaste 12 mån varit utsatt för fysiskt våld (problemindex)	1.6	2.0	1.2	1.3
Andel som inte varit utsatt för något som helst brott	81	79	83	82

Enligt problemindex som redovisas i tabellen har en något större andel kvinnor än män varit utsatta för fysiskt våld under de senaste tolv månaderna, både i Eskilstuna och i länet. Det är anmärkningsvärt med tanke på att det anmälda antalet misshandelsfall i Sverige är högre för män i samtliga misshandelskategorier och regioner förutom i nära relation och av bekant gärningsperson. Både kvinnor och män i Eskilstuna har i något högre grad varit utsatta för brott jämfört med befolkningen i länet som helhet.

2.1.9 Våld i samkönade relationer

Våld förekommer även i samkönade relationer och har många likheter med mäns våld mot kvinnor i nära relation. Men homofobi och heteronormativitet bidrar till en särskild utsatthet. Undersökningen *Våldsamt lika och olika – om våld i samkönade parrelationer* (2008) visar förekomsten av våld i samkönade relationer utifrån en enkätstudie i RFSL:s medlemstidning Kom Ut. Drygt 2 000 personer svarade på enkäten. Av dem uppgav en fjärdedel att de hade utsatts för någon form av psykiskt, sexuellt och/eller fysiskt våld i en nuvarande eller före detta parrelation. Av dem som uppgett utsatthet i nuvarande relation var en tredjedel lesbiska och 46 procent homosexuella män. Lesbiska kvinnor var dock den största gruppen utsatta i en före detta relation.

När det gällde fysiskt våld uppgav 21 procent av respondenterna att de utsatts i en nuvarande eller före detta relation. Ingen större skillnad påvisades mellan kvinnor och män. Bisexuella kvinnor rapporterade dock i högre grad utsatthet för fysiskt våld än lesbiska kvinnor. Knappt hälften av de bisexuella kvinnorna uppgav att de levde med en heterosexuell man.

När det gäller sexuellt våld svarade 31 procent av de våldsutsatta att de hade erfarenhet av denna typ av våld. Homosexuella män var den största gruppen utsatta i en nuvarande relation medan lesbiska kvinnor i större utsträckning uppgav att de utsatts för sexuellt våld av en före

¹² *Teknisk rapport* från polisens trygghetsmätning 2015 från <https://polisen.se/Aktuellt/Pressmeddelanden/Sodermanland/Trygghetsmatningen-i-Sodermanland-2015/> (160805)

detta partner.¹³ Det är få HBT-personer som anmäler våld i nära relationer, endast cirka sex procent. Mörkertalen beräknas vara så höga som 95-97 procent.¹⁴

Enligt SCB levde 174 personer i Södermanland i samkönade äktenskap eller registrerat partnerskap den 31 december 2013. Det finns också andra former av samkönade relationer, till exempel sambopar och särborelationer. Så en uppskattning av hur många personer i samkönade relationer i Eskilstuna som utsätts för våld är svår att göra men målgruppen behöver ändå på detta vis uppmärksammas i denna kartläggning. Inte minst med tanke på att de HBT-personer som ändå söker hjälp för våldsutsatthet oftast vänder sig till en traditionell verksamhet inom kommunen såsom exempelvis familjerådgivningen, socialjouren eller psykiatri. Ytterst få har enligt undersökningen som nämns ovan sökt hjälp och stöd från en ideell eller professionell organisation för brottsoffer.¹⁵

2.2 Barn och ungdomar som bevittnat eller utsatts för våld

2.2.1 Anmälningar till socialtjänsten som registrerats med våld i hemmet

Till Socialtjänsten skickas anmälningar om att barn far illa både från olika myndigheter som har anmälningsplikt samt från allmänheten. Anmälningarna kan gälla flertalet olika situationer där barn antas eller upplevs fara illa och när de inkommer till socialtjänsten registreras de enligt huvudorsaken. Antalet anmälningar om barn som far illa i Eskilstuna som inkommit under 2015 och som registrerats med våld i hemmet redovisas i tabellen nedan.

Anmälningar om att barn far illa som registrerats med våld i hemmet hos socialtjänsten under 2015.

Barnanmälningar registrerade med våld i hemmet 2015	Flickor	Pojkar	Totalt
Eskilstuna	89	106	195
Torshälla	6	6	12
Totalt i kommunen	95	112	207

Under 2015 har det inkommit totalt 207 anmälningar om barn som far illa som sedan har registrerats med våld i hemmet. Anmälningarna gäller något fler pojkar med 54 procent än flickor med 46 procent.

2.2.2 Barnahus Eskilstuna

Barnahus Eskilstuna etablerades våren 2008 och är en myndighetsövergripande samverkan mellan Eskilstuna kommun med Torshälla, Strängnäs kommun, Polismyndigheten i Södermanlands län, Landstinget Sörmland och Åklagarkammaren i Eskilstuna. Syftet med Barnahus är att barn som utsatts för övergrepp ska få bästa möjliga stöd genom att myndigheterna samordnar sina insatser. Målgruppen är barn som utsatts för våld i nära relation, sexualbrott oavsett relation samt andra allvarliga brott.

Barnahus har under 2015 haft 122 samråd att jämföra med 130 under 2014. Samråden har rört totalt 165 barn då ett samråd kan handla om flera barn i samma familj. Tabellen nedan är

¹³ Våld i samkönade relationer – en kunskaps- och forskningsöversikt, NCK 2009.

¹⁴ En strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Regeringskansliet.

¹⁵ Våld i samkönade relationer – en kunskaps- och forskningsöversikt, NCK 2009

uppdelat utifrån vem som har initierat samråden. Finns det en polisanmälan är det oftast polisen som efterfrågar samråd och är det ett ärende där socialtjänsten önskar samråda för eventuell polisanmälan så är det de som initierar samråden.

Antal och andel samråd under 2015 fördelat på initiativtagare polisen samt socialtjänsten i berörda kommuner.

Initiativtagare till samråden	Antal	Andel
Polisen	49	40 %
Eskilstuna	48	39 %
Torshälla	8	7 %
Strängnäs	13	11 %
Övriga	4	3 %
Totalt	122	100 %

Initiativtagare till samråden har i 60 procent av fallen varit socialtjänsten och könsfördelningen har varit mycket jämn med 51 procent flickor och 49 procent pojkar. Cirka 79 procent av samrådsärendena rörde misshandelsbrott, 18 procent rörde sexuella övergrepp och tre procent rörde andra brottstyper. Antalet polisförhör i ärenden som tillhör målgruppen för Barnahus var, under året, 147. Av dessa var 101 första förhör med målsägande. Övriga förhör utgör andra förhör med målsägande samt förhör med misstänkt och vittnen inom ramen för Barnahus målgrupp. I genomsnitt har cirka 52 procent av de första förhören hållits inom 14 dagar.

2.2.3 Se Oss

Se Oss vänder sig till barn och unga mellan fyra och 20 år som har upplevt våld i familjen. Verksamheten erbjuder enskilda stödsamtal enligt Trappan-modellen och därefter gruppsamtal. Trappan är en modell för krissamtal med barn som upplevt våld i familjen som utvecklades av Rädda Barnen i slutet av 1990-talet. Syftet är att ge barnen möjlighet att berätta om och bearbeta sina upplevelser av våld, att göra det som hänt ”pratbart” och begripligt och att därigenom minska risken för posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) och annan psykiatrisk problematik.¹⁶ Inom Se Oss verksamhet finns även grupper för föräldrar.

Se Oss kan ges som en serviceinsats vilket innebär att deltagande kan ske utan att registrering hos socialtjänsten sker. Sedan 2015 erbjuds insatsen även med biståndsbeslut vilket innebär att en handläggare inom socialtjänsten beslutar om att insatsen behövs och initierar kontakt med Se Oss. Ärendefördelningen på Se Oss under 2015 redovisas nedan.

Antal ärenden i Se Oss-verksamheten 2015, uppdelat på flickor och pojkar

Se Oss 2015	Flickor	Pojkar
0-9 år	13	13
- varav med biståndsbeslut	12	4
10-19 år	10	8
- varav med biståndsbeslut	6	8
Totalt	23	21

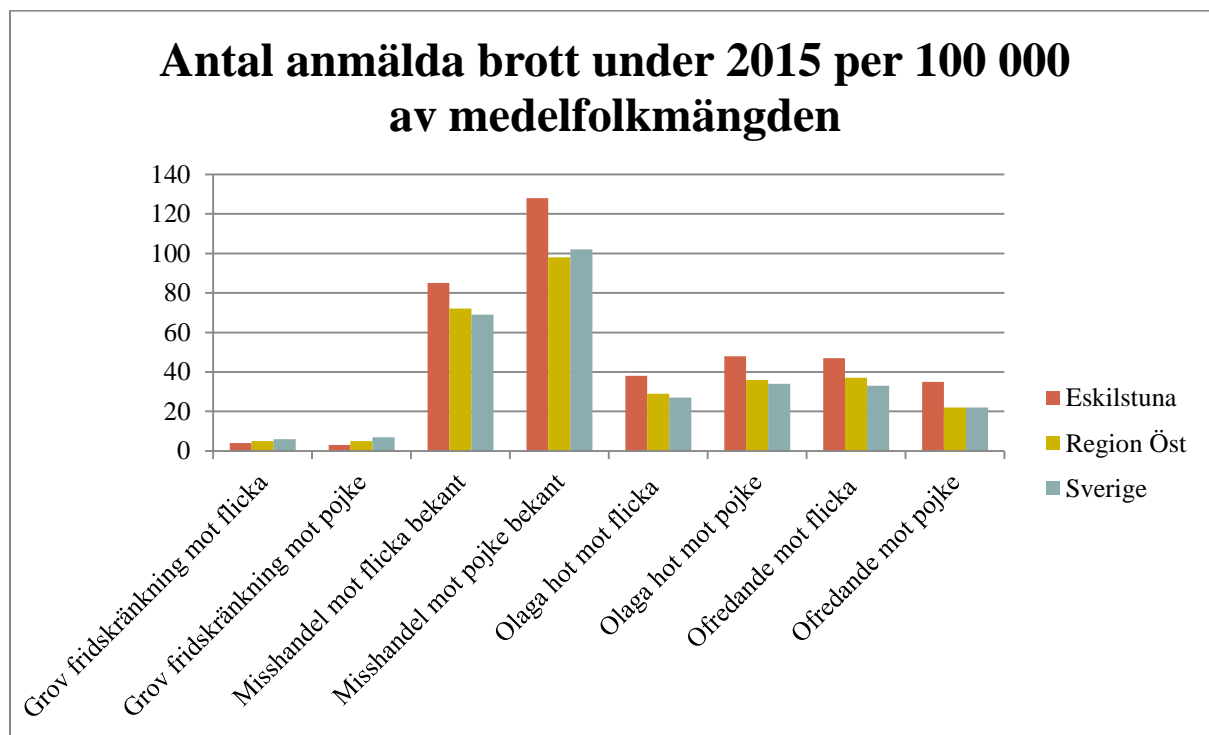
¹⁶ <http://www.socialstyrelsen.se/evidensbaseradpraktik/sokimetodguidenforsocialtarbete/trappanmodellen>

Se Oss hade totalt 44 barn i samtalsstöd under 2015 och det var ungefär lika många pojkar som flickor.

2.2.4 Kriminalstatistik från Brottförebyggande rådet

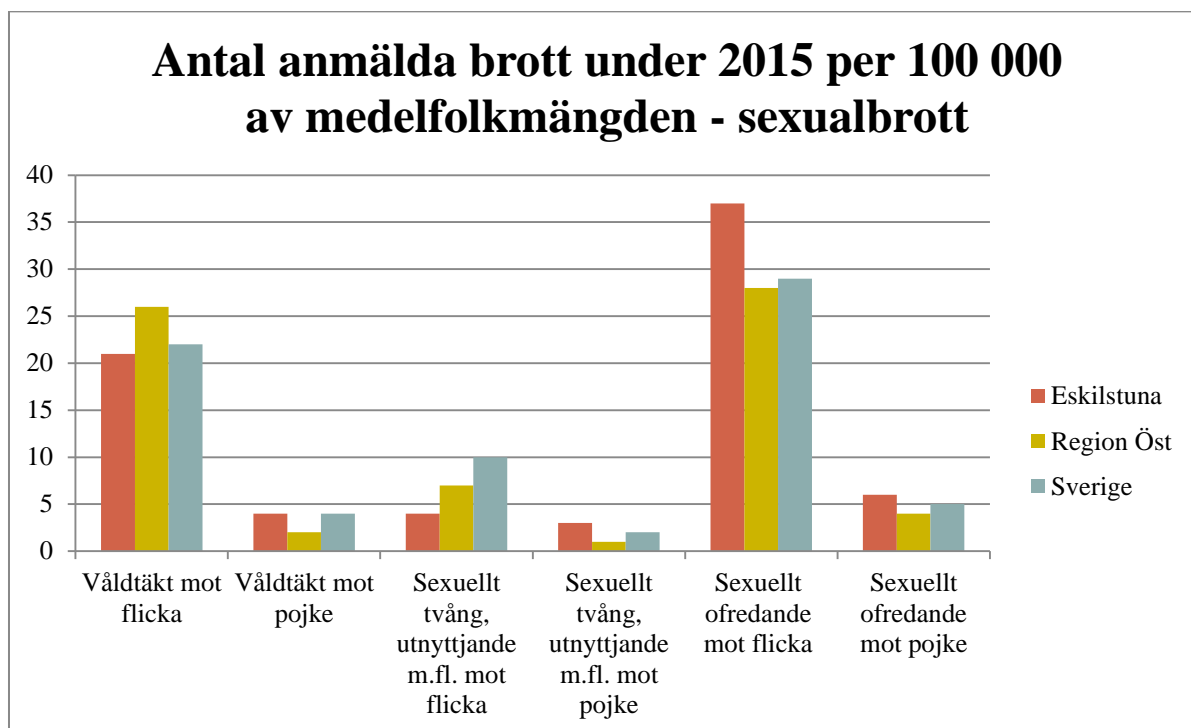
Brottförebyggande rådet redovisar även statistik för barn som utsatts för olika brott. Även för dessa brottskategorier finns det olika stora mörkertal av brott som, av olika anledningar, inte rapporteras till polisen. Det är heller inte möjligt att utläsa vem som har begått brottet eller relation mellan den utsatta och gärningspersonen förutom för misshandel av bekant och fridskränkning.

Diagrammet nedan illustrerar antal anmälda brott per 100 000 av medelfolkmängden för kommunen, regionen och landet. Samtliga brott som redovisas i diagrammen nedan har begåtts mot personer som vid händelsen var under 18 år gamla.

Antal anmälda brott per 100 000 av medelfolkmängden 2015 i Eskilstuna, Region Öst och Sverige.

Diagrammet visar att för brottet fridskränkning, där det kan utläsas att den utsatta och gärningspersonen är eller har varit närstående, är det förhållandevis få anmälningar per 100 000 av medelfolkmängden på samtliga nivåer. Det är också de enda brottskategorierna där Eskilstuna ligger något lägre än antalet brott per 100 000 i regionen eller landet. För samtliga övriga kategorier – misshandel, olaga hot och ofredande – ligger Eskilstuna istället en bra bit över nivåerna för regionen och landet. Tydligt är också att misshandel är det absolut vanligaste brottet. Fördelningen per 100 000 av medelfolkmängden gällande sexualbrott redovisas nedan.

Antal anmälda brott per 100 000 av medelfolkmängden 2015 i Eskilstuna, Region Öst och Sverige.

Gällande sexualbrott ligger Eskilstuna högre än regionen för sexuellt ofredande både mot flickor och mot pojkar samt för sexuellt tvång och våldtäkt mot pojkar. Det handlar dock om väldigt låga nivåer varför osäkerheten kring siffrorna blir större. För våldtäkt och sexuellt tvång mot flickor låg Eskilstuna under 2015 under nivån både för regionen och för landet. Det är tydligt att betydligt fler sexualbrott mot flickor anmäls till polisen och att det absolut vanligaste är sexuellt ofredande följt av våldtäkt.

För att tydliggöra hur det faktiska antalet anmälningar om brott i Eskilstuna ser ut redovisas nedan en jämförelse av antalet anmälda brott under 2014 och 2015.

Antal anmälda brott per brottskategori i Eskilstuna 2014 och 2015.

Brottsrubricering	Flicka 2014	Pojke 2014	Flicka 2015	Pojke 2015
Grov fridskränkning	-	-	4	3
Misshandel, bekant	85	125	85	128
Olaga hot	35	42	38	48
Ofredande	38	38	47	35
Våldtäkt inkl. grov	14	1	21	4
Sexuellt tvång, utnyttjande m.fl.	1	0	4	3
Sexuellt ofredande	26	5	37	6

Tabellen visar att fördelningen av polisanmälningar gällande de aktuella brottskategorierna är relativt jämn mellan åren. Flera kategorier både för flickor och för pojkar har ökat något men detta beror troligen på årliga fluktuationer och speglar inte en faktisk ökning. För att se om en faktisk ökning skett behöver en analys ur längre perspektiv göras.

2.2.5 Ärenden redovisade till åklagare

Likväl som för vuxna beslutar polisen i samråd med åklagare huruvida en förundersökning ska inledas då en anmälan om brott inkommer. Polisen genomför vid sådant beslut en förundersökning och där det bedöms finnas tillräckliga skäl för åtal redovisas ärendet med förundersökningsprotokoll till åklagare. Antal redovisade ärenden till åklagare för Södermanlands län redovisas nedan.

Antal redovisade ärenden till åklagare för polisområde Södermanland under 2015.

Brottsrubricering	Flicka 2015	Pojke 2015
Grov fridskränkning	0	0
Misshandel inomhus, bekant	10	1
Våldtäkt inkl. grov, inomhus	16	2
Sexuellt utnyttjande och övergrepp	4	1
Köp av sexuell handling av barn	1	

2.2.6 Sexuellt våldsutsatta barn och ungdomar upp till 20 år

Som tidigare nämnts under avsnitt 2.1.3 så finns det sedan 2014 ett särskilt team/en särskild mottagning för sexuellt våldsutsatta kvinnor på Mälarsjukhusets kvinnoklinik. Målgruppen är framförallt kvinnor som utsatts för våldtäkt. Mottagningen tar emot patienter från nordvästra sjukvårdsområdet, där Eskilstuna ingår tillsammans med Strängnäs, Katrineholm, Flen och Vingåker.

Patienterna har under 2014 och 2015 varit mellan 12 och 77 år, huvuddelen är dock unga, upp till 30 år (62 procent 2014 och 56 procent 2015). Tabellen nedan visar att en stor andel av patienterna, cirka 30 procent, har varit högst 20 år under mottagningens två första år.

Andel av patienterna på Mälarsjukhusets mottagning för våldsutsatta kvinnor som var högst 20 år 2014-2015.

Ålder	Andel av patienterna 2014	Andel av patienterna 2015
< 15 år	10 %	10 %
15-20 år	20 %	22 %

Under 2014 tog mottagningen emot 83 patienter, varav två män, och under 2015 tog de emot 75 patienter, varav 3 män. Enligt tabellen ovan var då 25 respektive 24 personer under 20 år 2014 och 2015. Eskilstunas befolkning motsvarar 52 procent av befolkningen i mottagningens upptagningsområde. *Om* antalet patienter är jämnt fördelat över de fem kommuner som ingår i upptagningsområdet, skulle det betyda att cirka 13 unga patienter var från Eskilstuna 2014 respektive 2015.

Enligt Brottsförebyggande rådet (BRÅ) är unga utsatta för sexualbrott i betydligt högre utsträckning än äldre och även gärningspersonerna är i stor utsträckning unga (män). 98 procent av samtliga misstänkta för sexualbrott är, enligt BRÅ, män. Sexuella övergrepp i nära relationer förekommer i betydligt större omfattning än överfallsvåldtäkter.

2.2.7 Barn som bott på kvinnojouren MOA

Som nämnts ovan i avsnitt 2.1.4 erbjuder kvinnojouren MOA tillfälligt skyddat boende till kvinnor och deras barn som utsatts eller riskerar att utsättas för våld, hot eller kränkningar i

nära relationer. I tabellen nedan redovisas hur många barn från Eskilstuna som bott på jouten tillsammans med sina mammor under de fem senaste åren.

Antal barn från Eskilstuna som bott på kvinnojouten MOA 2011-2015.

År	Boende barn	Boende kvinnor
2011	23	37
2012	27	29
2013	26	24
2014	15	22
2015	17	21

Det minskade antalet boende barn och kvinnor kan till stor del förklaras av den allt kärvare bostadssituationen i Eskilstuna. Kvinnorna och barnen som får skyddat boende på MOA blir kvar allt längre tider eftersom det inte finns lediga lägenheter att flytta till.

2.2.8 Anmälningar om kränkande behandling i skolan

Organisationen Friends rapport för 2015 visar att de vanligaste formerna av trakasserier som unga utsätts för handlar om kön, etnicitet eller sexuella trakasserier. 13 procent av flickorna och åtta procent av pojkarna i högstadiet har utsatts för sexuella trakasserier av en annan elev på skolan. För barn i årskurs 6-9 är trakasserier på grund av kön eller könsöverskridande identitet den överlägset vanligaste orsaken. 32 procent svarar att det är vad kränkningen handlade om, därefter kommer etnicitet med 15 procent.

Barnen berättar att kränkningarna är kopplade till flera olika saker som till exempel fritidsintressen, musikmak, klädstil eller vilken sport man utövar. Det har ofta att göra med de osynliga regler – normer – som fastslår vilka fritidsintressen flickor och pojkar förväntas ha, hur en flicka/pojke ska se ut, vilka kläder man bör ha eller vilken musik man borde lyssna på. De som avviker från normen på något sätt riskerar att bli utsatta.¹⁷

Enligt 6 kap. 10 § skollagen är en lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till förskolechefen eller rektorn. De är i sin tur skyldiga att anmäla detta till huvudmannen.

Barn- och utbildningsförvaltningen och Torshälla stads förvaltning för statistik avseende anmälningar om kränkande behandling av elever vid de kommunala förskolorna, grundskolorna och gymnasierna.

Nedan redovisas antalet flickor respektive pojkar som berörs av de anmälningar som kom in till förvaltningarna 2015. Det går i statistiken inte att utläsa vilket kön den person/de personer har som utsatt flickan/pojken för kränkningen eller vad kränkningen handlade om. Ett barn kan förekomma i flera anmälningar.

¹⁷ <http://friends.se/fakta-forskning/om-mobbning/orsaker-till-mobbning/> (160804)

Antal anmälningar om kränkande behandling på de kommunala förskolorna och skolorna i Eskilstuna och Torshälla stads förvaltning 2015.

2015	Antal flickor Eskilstuna	Antal flickor Torshälla	Antal pojkar Eskilstuna	Antal pojkar Torshälla
Förskola	2	2	3	4
Grundskola	220	42	389	53
Gymnasiet	13	-	6	
Totalt	235	44	398	57
Totalt antal (%)	279 (38 %)		455 (62 %)	

Totalt anmäldes 734 fall av kränkande behandling i Eskilstuna kommuns förskolor, grundskolor och gymnasieskolor 2015 och en majoritet på 62 procent gällde pojkar. De flesta kränkningarna kommer från grundskolan. För att följa hur problemen med kränkningar har utvecklats och utvecklas framöver behöver flera år i rad studeras. Sådana analyser görs på förvaltningarna.

2.3 Sexuella trakasserier och kränkningar på nätet

Sexuella trakasserier, samt hot och trakasserier utifrån kön ingår i begreppet mäns våld mot kvinnor. Sexuella trakasserier är tyvärr vardag för många flickor och kvinnor, både på nätet och i den fysiska verkligheten.

Enligt definitionen är sexuella trakasserier ett uppträdande av sexuell natur som kränker en annan persons värdighet. Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar och bilder som är sexuellt anspelade och nedvärderande. Det är den som blir utsatt som avgör om beteendet är ovälkommet eller inte.¹⁸ Sexuella trakasserier är ett brott som främst uppmärksammas i arbetslivet, men som är minst lika angeläget att arbeta mot i skolan och i det övriga offentliga rummet.

Strukturer och föreställningar kring kön och sexualitet avspeglar sig i nätanvändandet. Eftersom män som grupp har mer makt i samhället än kvinnor som grupp betraktad, så möts flickor och kvinnor av sexism på nätet och får motta hat som riktar in sig på deras kön. Hatet och kränkningarna på nätet tar sig bland annat uttryck i att kvinnors kroppar blir bedömda, recenserade, kritiserade och att flickor och kvinnor berövas rätten till kroppslig integritet.¹⁹

2.3.1 Sexuella trakasserier i Sverige enligt EU-undersökning

En djupintervjustudie gjord med 42 000 kvinnor (18-74 år) från EU:s 28 medlemsländer år 2013 visar att problemen med sexuella trakasserier är stora i Sverige.²⁰ 81 procent av de svenska kvinnorna svarade att de varit utsatta för någon form av sexuella trakasserier sedan de var 15 år. Det var den högsta andelen bland svarande från EU:s 28 medlemsländer, tätt följd av Danmark på 80 procent. 32 procent av de svenska kvinnorna svarade att de varit utsatta för någon form av sexuella trakasserier de senaste 12 månaderna innan intervjun. I jämförelse med övriga länders andelar var detta den näst högsta, Danmark redovisade 37 procent och Nederländerna låg på samma nivå som Sverige.

¹⁸ <http://www.arbetsmiljoupplysningen.se/Amnen/Sexuella-trakasserier-/> (160808)

¹⁹ *Nättyder. Nättrakasserier och nätat – ett jämställdhetsmaterial*. Diskrimineringsbyrån Humanitas, andra upplagan 2015.

²⁰ <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report> (160808)

Om vi översätter andelarna ovan till antal kvinnor i Eskilstuna i åldern 18-74 år 2015²¹ motsvarar 81 procent 28 540 kvinnor som skulle varit utsatta för någon form av sexuella trakasserier sedan de var 15 år. 32 procent motsvarar 6 342 kvinnor i åldern 18-74 år i kommunen som skulle varit utsatta för någon form av sexuella trakasserier de senaste 12 månaderna.

Att Sverige och övriga nordiska länder som är kända för sitt jämställdhetsarbete redovisade så stora problem med sexuella trakasserier, och för övrigt även övriga undersökta våldstyper i undersökningen, i jämförelse med många sydeuropeiska länder kan förklaras på flera sätt. Ett aktivt jämställdhetsarbete öppnar diskussionen om normer och om vad som är våld, vad som är tillåtet respektive oacceptabelt. I Sverige uppmärksammas sexuella trakasserier i diskrimineringslagen. Arbetsgivare har en skyldighet att utreda omständigheterna och vidta åtgärder om en medarbetare uppger sig vara utsatt för sexuella trakasserier. Arbetsgivare ska också enligt lagen arbeta aktivt för att motverka sexuella trakasserier på arbetsplatsen. I Sverige är också våld inom familjen straffbart, vilket inte är fallet i många andra länder där våld i nära relationer ses som en familjeangelägenhet. Ett öppet samtalsklimat om jämställdhet, trakasserier och våld bidrar till att en större del av problemen kommer i offentlighetens ljus.

2.3.2 Kränkningar och trakasserier på nätet enligt MUCF

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har gjort en undersökning om utsatthet för kränkningar på sociala medier.²² Enligt undersökningen har 56 procent av kvinnorna och 41 procent av männen i åldern 16–25 år någon gång utsatts för kränkningar på nätet. **Om** andelen överensstämmer med situationen i Eskilstuna motsvarar 56 procent 3 555 unga kvinnor och 41 procent 2 731 unga män i åldern 16-25 år i kommunen.

Att ha känt sig kränkt ”flera gånger” är mindre vanligt. Andelen unga som känt sig kränkta ”ofta” är mindre än en procent, en halv procent av kvinnorna och en procent av männen. Men även ett lågt procenttal kan motsvara många individer – i det här fallet cirka 12 000 i hela landet, vilket motsvarar 32 kvinnor och 67 män i Eskilstuna **om** undersökningens resultat är giltigt för kommunen.

Bland vuxna i åldern 31-40 år är andelen som känt sig kränkta lägre än i den yngre åldersgruppen. Två av tre har aldrig upplevt detta. Största skillnaden är den mellan de yngre kvinnorna (16-25 år) och de äldre männen (31-40 år).

Knappt hälften, 45 procent, av de yngre kvinnorna anger att de vid något enstaka tillfälle känt sig kränkta av bilder, vilket är dubbelt så många i jämförelse med de äldre männen. **Om** resultaten är giltiga för Eskilstuna motsvaras 45 procent av kvinnorna i åldern 16-25 av 2 857 kvinnor som vid något enstaka tillfälle känt sig kränkta av bilder. Det är relativt ovanligt att upprepade gånger råka ut för denna typ av kränkning, bland de yngre kvinnorna är det sex procent som angett att de antingen ofta eller flera gånger känt sig kränkta av de bilder som andra publicerat online på dem. Sex procent av kvinnorna i åldern 16-25 år motsvaras av 381 unga kvinnor i Eskilstuna, **om** undersökningens resultat är giltigt för kommunen.

²¹ 35 235 kvinnor i åldrarna 18-74 år bodde i Eskilstuna den 31 december 2015 (SCB).

²² *Nätkränkningar*, MUCF 2014.

I samma undersökning uppgav cirka 15 procent i åldersgruppen 16-25 år att de trodde sig ha gjort något på nätet som kan ha kränkt någon annan. Sju procent av 31-40-åringarna trodde sig ha gjort detta. Män anser sig i något högre grad än kvinnor ha gjort saker på nätet som andra kan ha tagit illa vid sig av. De yngre männen anger i störst utsträckning (17 procent) att de någon gång gjort sådant som de känner har varit kränkande för någon annan. Inom samma respondentgrupp finns även de som i störst utsträckning är osäkra (21 procent som svarat vet ej). Det vill säga männen är i högre grad osäkra på hur kommunikationen uppfattas än kvinnorna. **Om** resultaten i undersökningen är giltiga för Eskilstuna motsvaras 17 procent av 1 133 unga män i åldern 16-25 år som tror sig ha gjort något på nätet som kan ha kränkt någon annan.

Mest kränkande, enligt ungdomarna, är att bli utsatt för hot om våld, publicering av nakenbilder eller bilder med sexuellt innehåll, samt identitetsstöld – att till exempel få ett personligt konto kapat.

2.3.3 Sexuella trakasserier, kränkningar och mobbing på nätet enligt Friends

Enligt organisationen Friends rapport för 2015 uppger 13 procent av de svarande flickorna och åtta procent av de svarande pojkarna i årskurs 6-9 att de utsatts för sexuella trakasserier av en annan elev på skolan under det senaste året.²³

Den 31 december 2015 fanns det 2 262 flickor och 2 405 pojkar i åldern 12-15 år i Eskilstuna. **Om** resultatet från Friendsrapporten 2015 skulle vara giltigt för Eskilstuna motsvaras 13 procent 294 flickor och åtta procent av 192 pojkar i kommunen.

Friends tar också fram en särskild rapport som kartlägger livet på nätet hos Sveriges barn och unga. Deras nätrapport för 2015 visar att i åldersgruppen 10-16 år uppger en av tre att de någon gång under det senaste året blivit kränkta via mobil, dator eller surfplatta. I Eskilstuna fanns den 31 december 2015 4 033 flickor och 4 197 pojkar i åldern 10-16 år. **Om** situationen i Eskilstuna motsvaras av den i Friends nätrapport för 2015 motsvaras en tredjedel 1 344 flickor och 1 399 pojkar.

Rapporten visar en del könsskillnader i utsatthet för kränkningar, bland annat att sociala medier är en vanlig plats för flickor att bli utsatta, medan det är vanligare att pojkar utsätts för kränkningar i spelvärlden.²⁴

Friends nätrapport för 2016 visar att åtta procent av flickorna och fem procent av pojkarna i åldern 10-16 år har utsatts för mobbing via mobil, dator eller surfplatta under det senaste året.²⁵ **Om** resultaten skulle vara giltiga för Eskilstuna så motsvaras åtta procent av 323 flickor och fem procent av 210 pojkar i åldern 10-16 år i kommunen.

En tredjedel av flickorna och en fjärdedel av pojkarna uppger i samma undersökning att de har blivit utsatta för sexuella trakasserier på nätet. **Om** resultatet skulle vara giltigt för

---

²³ Friendsrapporten 2015, Friends.

²⁴ Nätityder. Nätrakasserier och näthat – ett jämställdhetsmaterial. Diskrimineringsbyrån Humanitas, andra upplagan 2015, sid 27-28.

²⁵ Friends nätrapport 2016, Friends. <http://friends.se/fakta-forskning/rapporter/natrapporten/> (160805)

Eskilstuna så motsvaras en tredjedel av 1 344 flickor och en fjärdedel av 1 049 pojkar i kommunen.

Ytterligare ett resultat från Friends nätrapport 2016 är att 37 procent av flickorna och 27 procent av pojkarna svarar att de blivit kränkta på nätet en eller flera gånger det senaste året. **Om** resultatet skulle gälla även för Eskilstuna så motsvaras 37 procent av 1 492 flickor och 27 procent av 1 133 pojkar i åldern 10-16 år i kommunen.

2.4 Hedersrelaterat våld och förtryck

Hedersrelaterat våld och förtryck kan ta sig uttryck på många olika sätt. Regeringen beskriver det så här i sin handlingsplan från 2007/2008: ”Kontrollen kan sträcka sig från vardagliga former av begränsningar i flickors och kvinnors liv som berör exempelvis klädval, socialt umgänge och rörelsefrihet till livsval som utbildning, jobb, giftermål och skilsmässa. I sin mest extrema form resulterar hederstänkandet i hot om våld och våld, inklusive dödligt våld. Det hedersrelaterade våldet och förtrycket kännetecknas bland annat av att det oftast är kollektivt utövat, att kontrollen av flickors och kvinnors sexualitet är central och att valet av partner inte är individens eget val utan en angelägenhet för familjen eller hela släkten.”²⁶

Våldet och förtrycket drabbar både flickor och kvinnor samt pojkar och män och det är både män och kvinnor som är förövare. Ibland är en och samma person både själv utsatt och förövare, detta gäller inte minst pojkar och unga män. Två uttrycksformer för hedersrelaterat våld och förtryck som hör samman med föreställningen om att mäns och familjers heder beror på kvinnors och flickors sexuella beteende är äktenskap mot den egna viljan och könsstympning av flickor och kvinnor.

Hedersrelaterat våld mot kvinnor, flickor, män och pojkar registreras inte som ett separat brott i exempelvis polisens register eller kommunens verksamhetssystem, utan ingår i diverse brottsrubriceringar. Därför finns det endast en begränsad mängd registerbaserad statistik att ta del av när det gäller hedersrelaterat våld.

2.4.1 Barnahus Eskilstunas arbete med hedersrelaterat våld

Barnahus Eskilstuna samordnar kommunens arbete vid hedersrelaterat våld mot barn. De för ingen separat statistik över de flickor och pojkar som utsätts för hedersrelaterat våld som de kommer i kontakt med, eftersom hedersrelaterat våld kan ingå i diverse brottsrubriceringar. Vid ärenden där misstanke om hedersvåld mot barn finns bjuds särskilt insatta personer från polis och åklagarmyndighet in för att diskutera ärendet. Handläggare från socialtjänsten blir också ombedda att ha med teamledare vid samrådet. Vid samrådet planeras sedan eventuellt uppföljande samråd in för att myndigheterna ska följas åt under ärendets gång. Barnahus har dock inte samordnande ansvar vid oro för hedersrelaterat våld eller vid hedersrelaterat våld riktat mot vuxna.

2.4.2 Hot- och riskbedömningar utifrån hedersrelaterat våld (PATRIARK)

Polisen använder en strukturerad checklista (PATRIARK) vid ärenden där risk för hedersrelaterat våld ska bedömas och skyddsåtgärder ska planeras. Under 2015 gjordes tre

---

²⁶ Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer, Skr. 2007/08:39, regeringen.

hot- och riskbedömningar för kvinnor med hjälp av PATRIARK i Eskilstuna. Ingen sådan bedömning gjordes för någon man.

2.4.3 Jämförelser med nationella undersökningar

Enligt länsstyrelsen Östergötland finns idag få uppskattningar av omfattningen av hedersrelaterat våld och förtryck i världen.²⁷ I Sverige har flera studier genomförts för att försöka ge en bild av omfattningen av hedersrelaterat våld och förtryck. Detta har gjorts bland annat genom enkätstudier för att undersöka upplevda begränsningar och villkor i förhållande till oskuld, sexualitet och äktenskap bland unga. Nedan finns fakta från ett par av dessa studier.²⁸

I Socialstyrelsens nationella enkätundersökning till ungdomar i årkurs 2 i gymnasiet som besvarades av 5 200 elever angav 5,6 procent av flickorna och 4,0 procent av pojkarna att de levde med begränsningar i sitt val av vem de kan ingå äktenskap med.²⁹ I december 2015 gick det 649 flickor och 711 pojkar i gymnasiets år 2 i Eskilstuna inklusive Eskilstunaelever i andra kommuner. **Om** undersökningens andel enligt ovan fortfarande är giltig och **om** den gäller även för Eskilstuna, så rör det sig om cirka 36 flickor och 28 pojkar i årskurs 2 på gymnasiet i kommunen som lever med begränsningar i sitt val av vem de kan ingå äktenskap med.

I Ungdomsstyrelsens rapport (nuvarande Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor) *Gift mot sin vilja* gjordes en nationell postenkät riktad till cirka 6 000 personer mellan 16 och 25 år.³⁰ Av dem som svarade på enkäten var det 6,6 procent av kvinnorna och 3,8 procent av männen som upplevde att föräldrar, religion eller kultur satte gränser för dem i valet av äktenskapspartner. Inskränkningarna gällde att inte få välja partner själv, att få välja partner själv men att föräldrarna måste godkänna partnern samt att inte få gifta sig med någon som inte tillhör samma kultur eller religion som familjen.

I Eskilstuna fanns den 31 december 2015 6 349 kvinnor och 6 662 män i åldern 16 till 25 år. **Om** resultaten från den nationella enkäten skulle gälla även för Eskilstuna, motsvaras 6,6 procent av 419 kvinnor och 3,8 procent av 253 män som upplever att föräldrar, religion eller kultur sätter gränser för dem i valet av äktenskapspartner.

2.4.4 Tvångsäktenskap och barnäktenskap

År 2014 kriminaliserades brottet äktenskapstvång eller vilsedande till äktenskapsresa. Enligt Brottsförebyggande rådet (BRÅ) anmäldes tre brott i kategorin äktenskapstvång i Eskilstuna under 2015. Det går inte att utläsa ur statistiken vilket kön eller vilken ålder den som utsattes för brottet hade. Inget ärende som gällde äktenskapstvång redovisades till åklagare i polisområde Södermanland under 2015.

I samband med den nationella utredningen *Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap*³¹ som föregick kriminaliseringen av äktenskapstvång och vilsedande till äktenskapsresa kartlades omfång av problematiken inom flera verksamheter i Sverige.

²⁷ www.hedersfortryck.se (160805)

²⁸ <http://www.hedersfortryck.se/hedersfortryck/vad-ar-hedersrelaterat-vald-och-fortryck/statistik/> (160804)

²⁹ *Frihet och ansvar*, Socialstyrelsen 2007.

³⁰ Ungdomsstyrelsens skrifter 2009:5

³¹ SOU 2012:35

Utredningen visade att minst 16 personer hölls kvar i utlandet för att bli bortgifta mot sin vilja under 2011. Under maj–juni 2011 var ungefär 170 personer placerade i skyddat boende på grund av hedersrelaterat våld och förtryck. Utredningen uppskattade att minst 250-300 personer under 2011 upplevde en akut eller ganska akut risk att bli gifta mot sin vilja. Därutöver uppskattades att myndigheter och frivilligorganisationer under 2011 hade kontakt med minst 80-100 personer som hade blivit gifta mot sin vilja.

Länsstyrelsen Östergötland har ett Nationellt kompetensteam för frågor om hedersförtryck och en Nationell Stödtelefon dit yrkesutövare som kommer i kontakt med frågor om hedersförtryck kan ringa för att få råd och stöd. Samtalen dit handlar bland annat om genomförda tvångs- eller barnäktenskap eller oro för/planer på tvångs- eller barnäktenskap.

Under nio månader 2014 kom det totalt in 187 ärenden som handlade om 255 direkt berörda personer till den Nationella Stödtelefonen. 24 procent av samtalen (ärenden som rörde 61 personer) handlade om genomförda tvångs- eller barnäktenskap eller oro för/planer på tvångs- eller barnäktenskap. 58 av dem som samtalen gällde var flickor eller unga kvinnor, tre var pojkar eller unga män. Över hälften av flickorna var under 18 år, sju av dem var under 15 år. Åtta av flickorna/de unga kvinnorna som samtalen gällde hade redan blivit tvångsgifta, av dem var fyra under 18 år. Det handlar bland annat om flickor som inte kommit tillbaka efter resor till sitt eget eller föräldrarnas födelseland, till exempel efter en sommarlovsresa, utan som tvingats stanna kvar och blivit tvångsgifta.³²

När det gällde planer på eller oro för tvångsgifte fanns det enligt rapporten från Nationella kompetensteamet exempel på flickor som fått veta av sina föräldrar att de ska giftas bort med en man som är utsedd och att en resa är planerad. Det fanns också flickor som sett olika tecken på att föräldrarna planerade att gifta bort dem mot deras vilja, även om de inte fått höra det uttryckligen. Dessa flickor och unga kvinnor kände en stark rädsla eller ångest inför planerna och för att de inte visste hur de skulle kunna undvika äktenskapet. Bland dessa flickor och unga kvinnor fanns några som hade en intellektuell funktionsnedsättning. Det fanns också fall med flickor som inte ens var i tonåren, men som hade berättat för lärare i skolan att de vet om att de i framtiden inte själva kommer att få välja vem de ska gifta sig med.³³

Talen ovan är så små att det inte är meningsfullt att bryta ner dem på kommunnivå. Därmed inte sagt att problemet med tvångsäktenskap och barnäktenskap inte finns i Eskilstuna. Tvärtom finns det troligtvis både flickor och pojkar som riskerar att giftas bort mot sin vilja i kommunen. Kunskap om tvångs- och barnäktenskap behöver finnas i alla kommunala verksamheter som möter barn och ungdomar.

2.4.5 Kvinnlig könsstympning

Kvinnlig könsstympning är förbjudet enligt svensk lag och straffbart i Sverige även när ingreppet utförs i ett annat land. Även förberedelse och underlåtenhet att avslöja könsstympning är straffbart.

---

³² Nationella kompetensteamet delrapport, Länsstyrelsen Östergötland, rapport nr 2014:31, del 3. Från www.hedersfortryck.se (160927)

³³ Nationella kompetensteamet delrapport, Länsstyrelsen Östergötland, rapport nr 2014:31, sid 20. Från www.hedersfortryck.se (160927)

Enligt Brottförebyggande rådets (BRÅ) statistik är det väldigt få som anmält brott mot lagen med förbud mot könsstympning av kvinnor under 2015, 14 stycken i hela landet varav tre begångna utomlands, två i region Öst och ingen i Eskilstuna.

Socialstyrelsen gjorde år 2015 en uppskattning av hur många flickor och kvinnor som lever i Sverige som kan vara könsstympade.³⁴ Studien visade att omkring 38 000 flickor och kvinnor kan vara könsstympade, varav 7 000 (18,4 procent) är flickor under 18 år.³⁵

Den 31 december 2014 fanns totalt 4 875 115 kvinnor i Sverige.³⁶ 38 000 av dem motsvarar knappt 0,8 procent. Den 31 december 2014 bodde 50 655 kvinnor i Eskilstuna. *Om* andelen könsstympade kvinnor i Eskilstuna överensstämmer med de nationella siffrorna, så motsvarar det 395 kvinnor, varav 73 är flickor under 18 år.

Någon bedömning av hur många flickor och unga kvinnor i Sverige som riskerar att bli könsstympade, i Sverige eller utomlands, finns inte.

2.5 Prostitution och handel med människor för sexuella ändamål

Prostitution och handel med människor för sexuella ändamål, eller trafficking, ingår i begreppet mäns våld mot kvinnor. Nedan redovisas den kriminalstatistik som finns inom området för Eskilstuna kommun, samt en uppskattning av prostitutionens omfattning i kommunen utifrån en nationell omfångsundersökning genomförd av länsstyrelsen Stockholm.

2.5.1 Kriminalstatistik från Brottförebyggande rådet

I tabellen nedan visas statistik från Brottförebyggande rådet för 2015 avseende köp av sexuell tjänst, koppleri inklusive grovt koppleri, samt köp av sexuell handling av barn under 18 år per 100 000 invånare för Eskilstuna, Region Öst och riket som helhet. Koppleri handlar om att främja eller på ett otillbörligt sätt ekonomiskt utnyttja att en annan person har tillfälliga sexuella förbindelser mot ersättning. Koppleribrottet anses grovt om verksamheten bedrivits i större omfattning, har medfört betydande vinning eller inneburit ett hänsynslöst utnyttjande av personen i prostitution.³⁷ För ingen av brottskategorierna går det att få fram könsuppdelad statistik.

Antal anmälda brott per brottskategori i Eskilstuna, Region Öst och riket 2015, per 100 000 invånare.

Brottsrubricering	Eskilstuna	Region Öst	Riket
	Anmälda/100 000 invånare	Anmälda/100 000 invånare	Anmälda/100 000 invånare
Köp av sexuell tjänst	5	3	5
Koppleri, grovt koppleri	0	0	1
Köp av sexuell handling av barn under 18 år	0	0	1

³⁴ Flickor och kvinnor i Sverige som kan ha varit utsatta för könsstympning – en uppskattning av antalet, Socialstyrelsen.

³⁵ <http://www.hedersfortryck.se/hedersfortryck/aktenskapstvang-och-barnaktenskap/omfattning-barn-och-tvangsaktenskap-i-sverige/> (160804)

³⁶ På tal om kvinnor och män Södermanland 2015, länsstyrelsen Södermanland.

³⁷ SEXHANDELN människohandel, koppleri och prostitution. Ur ett svenskt perspektiv. Powerpoint presentation från Länsstyrelsen Stockholm och Nationellt metodstöd mot prostitution och människohandel.

Tabellen visar att gällande antalet anmälda brott räknat per 100 000 invånare för de tre brotten fanns inga större skillnader. För att få en tydligare bild bör en analys ur längre perspektiv göras.

Eftersom Eskilstunas befolkning uppgår till drygt 100 000 invånare, så överensstämmer antalet anmälda brott per 100 000 invånare i stort med det faktiska antalet brott. Under 2015 redovisades tre ärenden avseende köp av sexuell tjänst och ett ärende avseende köp av sexuell handling av barn till åklagare i Eskilstuna. Statistiken går inte att få fram könsuppdelad.

I tabellen nedan visas statistik från Brottsförebyggande rådet för 2015 avseende människohandel och människohandel för sexuella ändamål i Eskilstuna, Region Öst och riket för 2015. För ingen av brottskategorierna går det att få fram könsuppdelad statistik.

Antal anmälda brott per brottskategori i Eskilstuna, Region Öst och riket 2015.

Brottsrubricering	Eskilstuna	Region Öst	Riket
Människohandel	0	12	179
- Varav människohandel för sexuella ändamål	0	2	58
- Varav under 18 år	-	1	11

Tabellen visar att inga anmälningar om människohandel eller människohandel för sexuella ändamål inkom i Eskilstuna under 2015.

2.5.2 Länsstyrelsen Stockholms nationella omfattningskartläggning 2014

Länsstyrelsen i Stockholm genomförde på uppdrag av regeringen under 2014 en kartläggning av prostitutionens omfattning i Sverige. I uppdraget ingick också att titta på trender, kontaktvägar och vilka som köper och säljer sexuella tjänster, samt den internationella utvecklingen på området.³⁸ Nedan redovisas resultat från denna kartläggning och en ”översättning” av resultaten till Eskilstuna-nivå.

Omkring 7,5 procent av svenska män mellan 18 och 65 år uppger att de någon gång i sina liv köpt sexuella tjänster. Knappt en procent av männen uppger att de gjort det under senaste året. Detta är låga siffror jämfört med andra europeiska länder och jämfört med andra nordiska är andelen män som uppgett att de betalat för sexuella tjänster lägst i Sverige. **Om** resultaten från kartläggningen skulle stämma överens med situationen i Eskilstuna så motsvarar 7,5 procent att 2 339 män mellan 18 och 65 år i Eskilstuna någon gång i livet köpt sexuella tjänster. En procent av männen i samma åldersgrupp motsvaras av 312 män i Eskilstuna som i sådant fall skulle ha köpt sex under det senaste året.

Det är i princip uteslutande män som köper sexuella tjänster. Enligt den senaste befolkningsstudien uppger inga kvinnor att de köpt sexuella tjänster. De flesta har köpt sex första gången innan de fyllt 35 år. De aktiva sexköparna är yngre och har köpt sex oftare än de

³⁸ FAQ om – Prostitutionen i Sverige 2014 – en omfattningskartläggning, <http://www.lansstyrelsen.se/Stockholm/Sv/manniska-och-samhalle/jamstalldhet/prostitutionochmanniskohandel/Pages/kartlaggning-prostitutionens-utveckling-och-omfattning.aspx> (160805)

som köpt sex några enstaka tillfällen under sin livstid. Köparnas ålder varierar, med undantag för män som köper sexuella tjänster av män och pojkar, vilka är äldre än säljarna.

0,7 procent uppger i den senaste mätningen att de har sålt sex. **Om** det resultatet skulle överensstämma med situationen i Eskilstuna så motsvaras 0,7 procent av befolkningen i åldern 18-65 år av 428 eskilstunabor.

Utländska kvinnor som visas tillfälligt i Sverige utgör en betydande del av kvinnor inom prostitutionen men de nås inte av befolkningsstudier varför länsstyrelsen uppger att det finns mycket begränsade kunskaper om den gruppens faktiska storlek.

Ungdomsstudier visar att andelen pojkar som sålt sex är högre än andelen flickor och att framför allt HBTQ-killar utgör en stor andel av unga män med erfarenhet av sex mot ersättning.

Baserat på omfattningskartläggningen finns det inget som tyder på att omfattningen av prostitutionen har ökat men däremot finns tecken på att den minskat på vissa arenor. Gatuprostitutionen har mer än halverats sedan 1995, idag uppskattas ca 200-250 kvinnor finnas i gatuprostitutionen i Malmö, Göteborg och Stockholm. På gatan är utländska kvinnor överrepresenterade, vilket stämmer överens med andra europeiska länder. Den sammantagna bilden är att personer som säljer sexuella tjänster är runt 18-30 år.

Minskningen på gatan har delvis att göra med den digitala och tekniska utvecklingen som skett de senaste 15 åren. Antalet eskortannonser på internet har ökat markant. Baserat på kartläggningar som genomförts fram till 2014 finns det dock inget som tyder på att antalet individer som säljer sexuella tjänster har ökat. En person kan ha flera annonser och telefonnummer så antalet annonser överensstämmer inte med antalet unika individer. 77 procent av eskortannonserna på internet uppger att de har en annan nationalitet än svensk.

Prostitution är inte enbart ett storstadsfenomen utan förekommer i både små kommuner och stora städer. Vi kan därför utgå från att prostitution, köp och försäljning av sexuella tjänster, förekommer i Eskilstuna även om de redovisade siffrorna är uppskattningar.

2.6 Våldsutövande vuxna

2.6.1 Lagföringsbeslut

Mäns våld mot kvinnor begås per definitionen endast av män medan våld i nära relation kan begås av både kvinnor och män. Statistik för antal dömda våldsutövare är svårt att få fram då de siffror som Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har är väldigt aggregerade och endast på regionnivå, men dessa redovisas ändå nedan. Tabellen inkluderar samtliga lagföringsbeslut gällande kvinnor och män i Region Öst under 2015. Ett lagföringsbeslut är antingen fällande dom i Tingsrätten, godkänt strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse.

Antal lagföringsbeslut i Region Öst för kvinnor och män under 2015.

Brottsrubricering	Antal beslut kvinnor 2015	– Varav domslut	Antal beslut män 2015	– Varav domslut
Grov kvinnofridskränkning	-	-	5	5
Grov fridskränkning	2	2	6	6
Misshandel	98	79	486	437
Grov misshandel	4	4	49	49
Sexualbrott	1	1	111	84
- Varav våldtäkt	-	-	19	19
- Varav grov våldtäkt	-	-	3	3

I tabellen ovan finns endast för grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning någon redovisning avseende relation mellan gärningsperson och den brottsutsatta personen. Detta medför att det inte går att dra slutsatser kring vem ett brott i redovisningen begåtts emot. För samtliga brottskategorier är det betydligt fler män än kvinnor som har fått ett lagföringsbeslut. Tabellen visar också att den absolut största andelen av de brott som redovisas till åklagare leder till ett domslut och att det bara är en liten del som utgörs av strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse.

2.6.2 Mansmottagningen

Mansmottagningen i Eskilstuna drivs av kommunen och dit kan män och kvinnor som har utövat våld mot sin partner komma och få stödsamtal oavsett om våldet är polisanmält eller inte. Stödet ges enskilt eller i grupp enligt modellen Alternativ Till Våld (ATV). Metoden går ut på att öka kunskapen om våld, att bearbeta händelser och att hitta nya verktyg vid exempelvis ilska, frustration och maktlöshet. Stödet ges som en serviceinsats och under 2015 har 30 män besökt mottagningen. Av dessa var 57 procent i åldern 30-39 år medan det totala åldersspannet var mellan 20 och 59 år. Att insatsen är en serviceinsats innebär att den som utövat våld i en nära relation antingen själv kan söka sig till mottagningen eller få ett erbjudande från en handläggare inom kommunen.

2.6.3 IDAP-programmet via Frivården

Kriminalvården har ett program kallat IDAP (Integrated Domestic Abuse Programme) vilket män som har använt hot, våld eller annat kontrollerande beteende mot en nuvarande eller före detta kvinnlig partner kan dömas till vid en rättegång. Behandlingen går ut på att skapa förståelse för sitt beteende och att ändra det.

Under 2015 var det en nedgång i antal män som dömdes till att genomgå IDAP i Eskilstuna. Två män, dömda 2014, blev klara med IDAP-programmet under 2015. Efter ett visst uppehåll startade sedan en ny grupp i augusti 2015 i vilken fem män deltog. Denna grupp har sedan avslutats under våren 2016. Detta medför att det varit totalt sju män som deltagit i IDAP-programmet via Frivården i Eskilstuna under 2015.

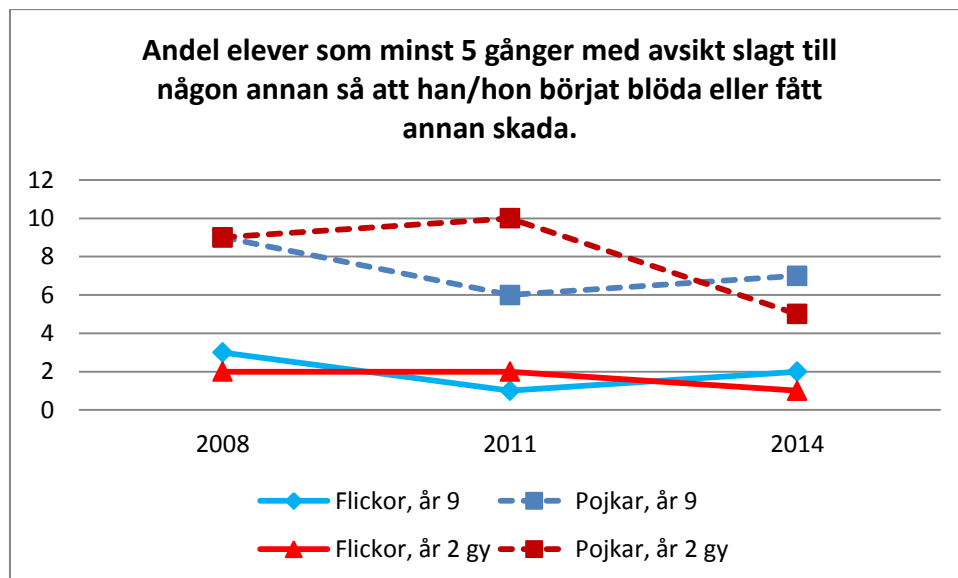
2.7 Våldsutövande barn och ungdomar

Gällande våldsutövande barn och unga har det varit svårt att få fram relevant statistik inom kartläggningens teman mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation. Socialtjänsten registrerar inte sådan information och för att kunna redovisa lagföringsbeslut måste brottet vara anmält och påföljd beslutad. Brottsförebyggande rådet redovisar egentligen sådan information i aggregerad skala och på regional nivå, men denna statistik saknas för år 2015 varför inga uppgifter därifrån kan redovisas här i avsnittet om våldsutövande barn och unga.

2.7.1 Självrapporterat våldsutövande enligt Liv & Hälsa Ung

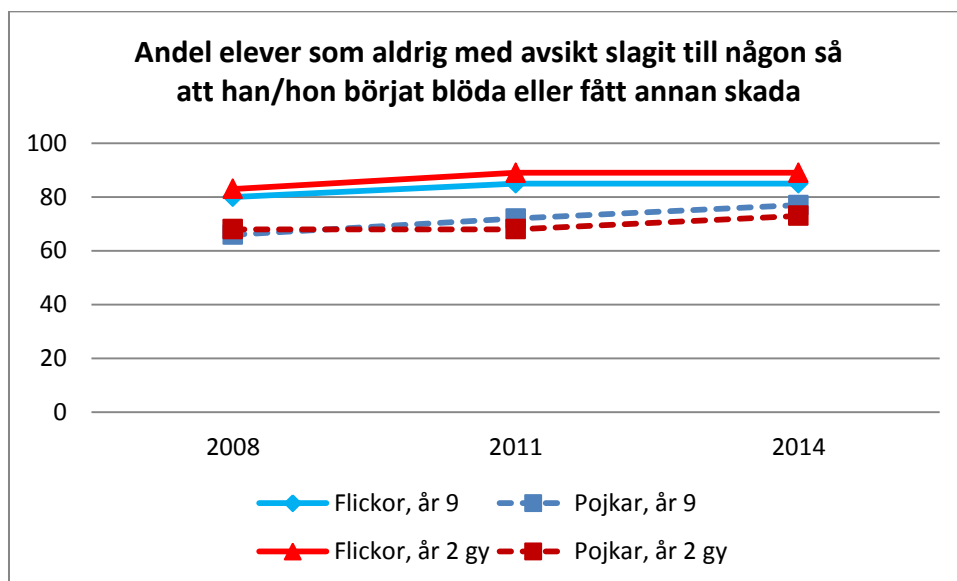
I undersökningen *Liv & Hälsa Ung*, som landstinget genomför regelbundet vart tredje år, ställs frågor om våldsutövande till barn i årskurs 9 och gymnasiets år 2. Resultaten presenteras bland annat i kommunrapporter.

Nedan redovisas hur flickor och pojkar i Eskilstuna svarat på frågan om de vid upprepade tillfällen (minst fem gånger) med avsikt slagit till någon annan så att han/hon börjat blöda eller fått annan skada. Det framgår inte om den som blivit slagen är flicka eller pojke.

Andel flickor och pojkar i årskurs 9 och gymnasiets år 2 i Eskilstuna som uppgivit att de minst fem gånger med avsikt slagit till någon annan så att han/hon börjat blöda eller fått annan skada, enligt Liv & Hälsa Ung 2008, 2011 och 2014.

En betydligt högre andel pojkar än flickor i båda årskurserna har med avsikt, minst fem gånger, slagit till någon annan så att han/hon börjat blöda eller fått annan skada. I undersökningen redovisas även motsatsen, andel elever som aldrig slagit någon med avsikt så att han/hon börjat blöda eller fått annan skada, se tabellen nedan.

Andel flickor och pojkar i årskurs 9 och gymnasiet år 2 i Eskilstuna som uppgivit att de aldrig med avsikt slagit till någon annan så att han/hon börjat blöda eller fått annan skada, enligt Liv & Hälsa Ung 2008, 2011 och 2014.

En högre andel flickor än pojkar har aldrig slagit någon med avsikt så att han/hon börjat blöda eller fått annan skada.

Ungdomsstyrelsens (numera Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor) rapport *Unga och våld – en analys av maskulinitet och förebyggande verksamheter* (2013) visar att det finns ett samband mellan attityder till jämställdhet och våldsutövning både bland flickor och bland pojkar. Risken för att utöva en våldsamt eller kränkande handling är enligt rapporten högre bland dem med mer traditionella värderingar kring maskulinitet och feminitet.

En av de nya frågorna i *Liv & Hälsa Ung*, som för första gången ställdes till elever i årskurs 9 och år 2 i gymnasiet i 2014 års undersökning, skulle eventuellt kunna användas som en indikator på att vi lyckas bryta en traditionell syn på kön och sexualitet. Det är frågan som i rapporten redovisas under rubriken ”Andel elever som instämmer helt i att en sexuell relation mellan två av samma kön är OK”.

Andel flickor och pojkar i årskurs 9 och gymnasiet år 2 i Eskilstuna som uppgivit att de instämmer helt i att en sexuell relation mellan två av samma kön är OK, enligt Liv & Hälsa Ung 2014.

Årskurs	Flickor	Pojkar
År 9 grundskolan	75 %	55 %
År 2 gymnasiet	83 %	59 %

Resultatet från 2014 års undersökning visar att en betydligt högre andel av flickorna har en tolerant inställning till homosexuella relationer. För båda könen ökar toleransen något med stigande ålder.

2.8 Trygghet i det offentliga rummet

Kvinnors rädsla för mäns våld påverkar och begränsar det dagliga livet för många kvinnor. Var fjärde kvinna uppger i Brottsförebyggande rådets nationella trygghetsundersökning att hon känner sig otrygg när hon går ute ensam en sen kväll i sitt bostadsområde, trots att hemmet, arbetsplatsen eller skolan är platser där kvinnor i högre utsträckning utsätts för våld.³⁹

Även om offentliga platser inte är den plats där mest våld mot kvinnor sker, så kan en del av arbetet mot mäns våld mot kvinnor handla om att öka kvinnors trygghet där. Det kan handla om att förbättra belysning i parker eller inrätta fler patrullerande poliser på natten. Det är insatser som kan ha stort värde, men det är också viktigt att ifrågasätta om det som förebyggs är rädslan eller våldet i sig.⁴⁰

2.8.1 Självrapporterad upplevelse av trygghet enligt Polisens trygghetsmätning 2015

Polisen i Södermanland har genomfört regelbundna trygghetsmätningar sedan 2008. I den senaste mätningen, 2015, tillfrågades drygt 13 000 personer i Södermanlands län om sin upplevda trygghetsituation i sina lokalområden. I mätningen svarade 8481 personer, vilket ger en svarsfrekvens på 65 %.⁴¹

Resultatet av mätningen presenteras i form av problemindex och ett sammanvägt trygghetsindex som bland annat redovisas könsuppdelat och per bostadsområde.

Indexen har till syfte att förenkla jämförelser av resultaten mellan olika geografiska mätområden (polisområden, närpolisområden, kommuner och kommundelar) samt för att bestämma ett signifikativt intervall på båda sidor om ett mätvärde för en viss indikator. Enkätens frågor indikerar problemnivåer inom ett geografiskt område. Frågorna 2015 har omvandlats till 33 indikatorer, som sedan grupperats i sex grupper: problem/ordningsstörningar, utsatthet för brott, oro för att utsättas för brott, konkret otrygghet, konkret känsla av otrygghet och polisens agerande mot problem. Sammanvägningen av det totala trygghetsindexet utgörs av medelvärdet för problemnivåerna för samtliga 33 indikatorer.⁴² För indikatorer som signalerar att respondenterna är trygga (till exempel trygg ute ensam sen kväll), är höga värden för indexet positivt. För indikatorer som signalerar att respondenterna är otrygga (till exempel otrygg ute ensam sen kväll), är höga värden för indexet negativt

Resultaten av trygghetsmätningen ligger till grund för planeringen av Polisens verksamhet och används även av kommunerna och andra aktörer i arbete med brottsförebyggande åtgärder.⁴³

I tabellen nedan redovisas ett urval av resultaten för Eskilstuna kommun, de parametrar som har bäring på trygghet i det offentliga rummet och som finns att tillgå könsuppdelade från

³⁹ Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck, SOU 2015:55

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ <https://polisen.se/Aktuellt/Pressmeddelanden/Sodermanland/Trygghetsmatningen-i-Sodermanland-2015/> (160805)

⁴² Teknisk rapport från polisens trygghetsmätning 2015 från

<https://polisen.se/Aktuellt/Pressmeddelanden/Sodermanland/Trygghetsmatningen-i-Sodermanland-2015/> (160805)

⁴³ Ibid.

Polisen Södermanlands trygghetsmätning 2015.⁴⁴ Siffrorna i tabellen är problemindex och i vissa fall andelar. Färgmarkeringarna och siffrorna inom parentes indikerar nivån på problemet, från mörkt grönt (nivå 0) som betyder att problemet i det närmaste är obefintligt till mörkt rött (nivå 6) som betyder alarmerande påtagligt problem. Gult (nivå 3) indikerar ett ganska påtagligt problem och den ljusröda färgen (nivå 5) som finns för en parameter nedan betyder att problemet är mycket påtagligt.⁴⁵

Resultat från Polisens trygghetsmätning 2015 för Eskilstuna kommun.

Problemindex (nivå på problemet)	Man	Kvinna
Utomhusstörningar	Man	Kvinna
Folk som bråkar och slåss, utomhus	10 (2)	13 (2)
Kvinnor som antastas	8.7 (2)	11 (2)
Ungdomsgäng som bråkar och stör ordningen	16 (1)	20 (2)
Oro för att utsättas för brott	Man	Kvinna
Oro för överfallen/misshandlad i området	20 (1)	39 (3)
Andel som varit orolig för någon typ av brott	66 (1)	73 (2)
Konkret känsla av otrygghet	Man	Kvinna
Trygg ute ensam sen kväll	67 (2)	43 (5)
Otrygg ute ensam sen kväll	19 (1)	40 (3)
Rädd för speciella personer i egna bostadsområdet	7.8 (1)	9.7 (2)
Restaurang, bar eller disco	6.5 (2)	11 (3)
Sportevenemang	2.5 (2)	4.2 (2)
Åka buss eller tåg	6.1 (2)	12 (3)
Andel som avstått från någon typ av aktivitet	11 (1)	18 (3)

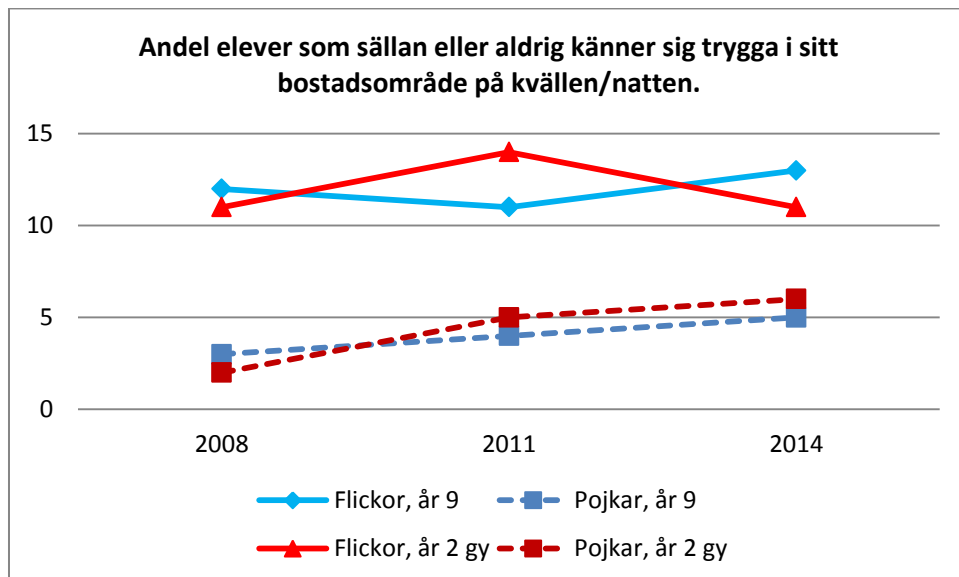
Resultaten i tabellen visar att kvinnor för alla parametrar uttrycker mer oro, känner större otrygghet och upplever mer störningar i utomhusmiljön än män. Nästan var femte kvinna har avstått från någon typ av aktivitet på grund av känsla av otrygghet, att jämföra med var tionde man. Var fjärde kvinna och var femte man känner sig otrygga om de är ensamma utomhus en sen kväll och uttrycker oro för att bli överfallen/misshandlad i sitt bostadsområde.

⁴⁴ PolisensTrygghetsmEskilstuna.xlsx från <https://polisen.se/Aktuellt/Pressmeddelanden/Sodermanland/Trygghetsmatningen-i-Sodermanland-2015/> (160805)

⁴⁵ Index.ppt från <https://polisen.se/Aktuellt/Pressmeddelanden/Sodermanland/Trygghetsmatningen-i-Sodermanland-2015/> (160805)

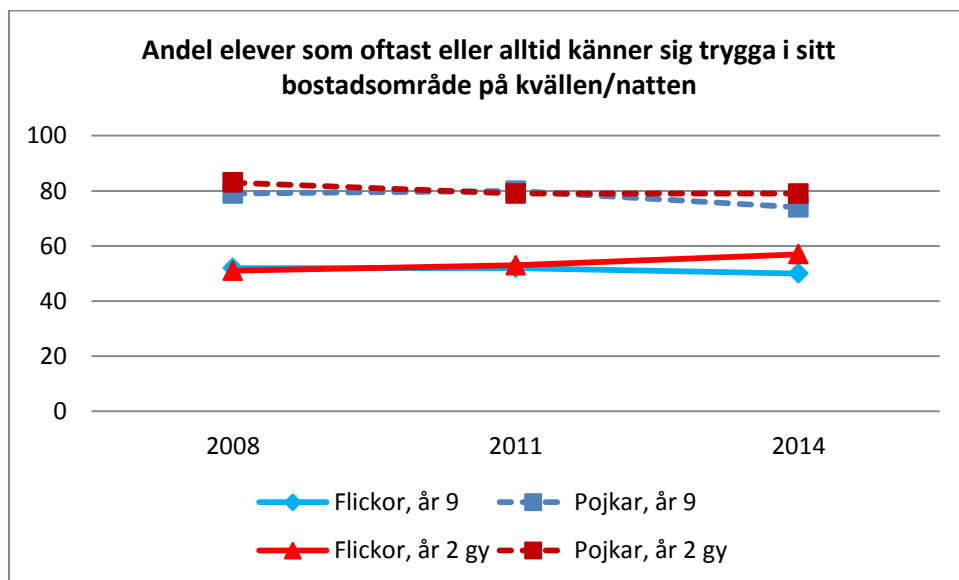
2.8.2 Självrapporterad trygghet hos unga enligt Liv & Hälsa Ung 2014

I *Liv & Hälsa Ung* ställs frågor om flickor och pojkar i årskurs 9 och gymnasiets år 2 känner sig trygga eller otrygga i sitt bostadsområde på kvällen/natten. I diagrammen nedan redovisas resultaten för Eskilstuna vid de tre senaste undersökningstillfällena.

Andel flickor och pojkar i årskurs 9 och gymnasiets år 2 i Eskilstuna som uppgivit att de sällan eller aldrig känner sig trygga i sitt bostadsområde på kvällen/natten, enligt *Liv & Hälsa Ung* 2008, 2011 och 2014.

En betydligt större andel flickor känner sig otrygga i sitt bostadsområde på kvällen/natten.

Andel flickor och pojkar i årskurs 9 och gymnasiets år 2 i Eskilstuna som uppgivit att de oftast eller alltid känner sig trygga i sitt bostadsområde på kvällen/natten, enligt *Liv & Hälsa Ung* 2008, 2011 och 2014.

En betydligt större andel pojkar än flickor känner sig alltid trygga i sitt bostadsområde på kvällen/natten.

3 Sammanfattande avslutning

Som beskrevs inledningsvis har kartläggningen inte kunnat genomföras på sådant sätt att det gått att utläsa unika individer varför det inte varit möjligt att sammanställa antalet våldsutsatta respektive våldsutövare i Eskilstuna kommun till exakt helhet. En person kan förekomma i flera av uppgifterna i rapporten, i flera källor. Klart är också att det finns ett stort mörkertal när det gäller våldsutsatthet och våldsutövande. Men utifrån statistiken som presenteras i den här kartläggningen för Eskilstuna kan det med säkerhet sägas att:

- 223 kvinnor och 32 män var målsägande i de polisanmälningar som skickades till socialtjänstens STOPP-verksamhet under 2015. 34 av kvinnorna och inga av männen återkom som målsägande inom ett år, det vill säga hade under året innan också anmält att de blivit utsatta för våld i nära relation.
- 201 kvinnor och 15 män fick samtalsstöd från kommunens STOPP-verksamhet under 2015.
- 21 kvinnor och 17 barn från Eskilstuna bodde på kvinnojouren MOAs skyddade boende under 2015. Under samma år avvisades 22 kvinnor från Eskilstuna från kvinnojouren MOAs skyddade boende på grund av platsbrist.
- Under 2015 tog kvinnojouren MOA emot 183 telefonsamtal från kvinnor som söker information och de höll 322 samtal med kvinnor vid besök.
- Under 2015 anmäldes 20 fall av grov kvinnofridskränkning i Eskilstuna.
- 236 fall av misshandel i nära relation anmäldes i Eskilstuna under 2015, 192 (81 %) anmäldes av kvinnor och 44 (19 %) anmäldes av män.
- 31 våldtäkter inklusive grov våldtäkt mot kvinna anmäldes i Eskilstuna 2015. En våldtäkt mot en man.
- 36 fall av sexuellt ofredande mot kvinnor i Eskilstuna anmäldes under 2015, fem fall mot män.
- Totalt 207 anmälningar om barn som far illa inkom till socialtjänsten i Eskilstuna och registrerades med våld i hemmet under 2015. Anmälningarna gällde 95 flickor (46 %) och 112 pojkar (54 %).
- Under 2015 hade Barnahus i Eskilstuna 122 samråd som gällde totalt 165 barn (51 procent flickor och 49 procent pojkar) som utsatts för våld i nära relation, sexualbrott oavsett relation till gärningspersonen eller andra allvarliga brott.
- 23 flickor och 21 pojkar fick samtalsstöd via Se Oss-verksamheten i kommunen 2015.
- Mansmottagningen i Eskilstuna kommun hade under 2015 besök för samtalsstöd av 30 män som utövat våld mot sin partner. Ingen kvinna besökte Mansmottagningen under 2015.
- Sju män från Eskilstuna deltog i Frivårdens IDAP-program (Integrated Domestic Abuse Programme) under 2015.
- 22 procent av de 185 ansökningar om kontaktförbud som inkom till åklagaren 2015 beviljades.
- 25 överträdelser av kontaktförbud anmäldes under 2015.
- En betydligt högre andel pojkar (sju respektive fem procent) än flickor (två respektive en procent) i årskurs 9 och gymnasiets år 2 har uppgivit att de med avsikt, minst fem gånger, har slagit till någon annan så att han/hon börjat blöda eller fått annan skada, enligt Liv & Hälsa Ung Eskilstuna 2014.

- En dubbelt så stor andel flickor (13 respektive 11 procent) än pojkar (fem respektive sex procent) i årskurs 9 och gymnasiet år 2 känner sig otrygga i sitt bostadsområde på kvällen/natten, enligt Liv & Hälsa Ung Eskilstuna 2014.
- Kvinnor uttrycker mer oro, känner större otrygghet och upplever mer störningar i utomhusmiljön än män i Polisens trygghetsmätning för Eskilstuna 2015. Nästan var femte kvinna har avstått från någon typ av aktivitet på grund av känsla av otrygghet, att jämföra med var tionde man. Var fjärde kvinna och var femte man känner sig otrygga om de är ensamma utomhus en sen kväll och uttrycker oro för att bli överfallen/misshandlad i sitt bostadsområde.
- Prostitution och köp av sexuella tjänster förekommer i Eskilstuna.

Enligt de uppskattningar som gjorts för Eskilstuna i den här kartläggningen håller vi för rimligt att:

- 120-160 eskilstunabor, som sökte vård inom landstinget Sörmland och fick frågan om de just då var våldsutsatta, svarade ja på den frågan under 2015.
- Runt 800 eskilstunabor, som sökte vård inom landstinget Sörmland och fick frågan om de tidigare i livet varit våldsutsatta, svarade ja på den frågan under 2015.
- Omkring 40 patienter på Mälarsjukhusets mottagning för sexuellt våldsutsatta kvinnor kom från Eskilstuna 2015.
- Drygt 400 unga kvinnor och 250 unga män i åldern 16-25 år kan sägas leva under en form av hedersförtryck i form av att de upplever att föräldrar, religion eller kultur sätter gränser för dem i valet av äktenskapspartner.
- Knappt 400 kvinnor i Eskilstuna kan vara könsstympade, nästan en femtedel av dem (18 procent, drygt 70 flickor) kan vara under 18 år. Det finns inte någon uppskattning av hur många flickor och unga kvinnor, i Sverige eller Eskilstuna, som riskerar att bli könsstympade i Sverige eller utomlands.
- Det finns troligtvis både flickor och pojkar i kommunen som riskerar att giftas bort mot sin vilja.
- 3 500 unga kvinnor och 2 700 unga män i åldern 16-25 år har troligtvis utsatts för kränkningar på nätet någon gång. 2 800 kvinnor i samma åldersgrupp har vid något enstaka tillfälle känt sig kränkta av bilder. Knappt 400 kvinnor i samma ålder har ofta eller flera gånger känt sig kränkta av de bilder som andra publicerat online på dem. Drygt 1 100 unga män i åldern 16-25 år i kommunen kan ha gjort något på nätet som kan ha kränkt någon annan.
- 320 flickor och 210 pojkar i åldern 10-16 år i kommunen kan ha utsatts för mobbning via mobil, dator eller surfplatta under det senaste året. 1 300 flickor och 1 050 pojkar kan ha blivit utsatta för sexuella trakasserier på nätet. Knappt 1 500 flickor och drygt 1 100 pojkar i åldern 10-16 år kan ha blivit kränkta på nätet en eller flera gånger det senaste året.
- 28 500 kvinnor i åldern 18-74 år i Eskilstuna kan ha varit utsatta för någon form av sexuella trakasserier sedan de var 15 år, varav drygt 6 300 kvinnor det senaste året.
- Drygt 2 300 män i åldern 18-65 år i Eskilstuna kan någon gång i livet ha köpt sexuella tjänster. Drygt 300 män i Eskilstuna kan ha köpt sex under det senaste året.
- Drygt 400 personer i Eskilstuna kan ha sålt sexuella tjänster.

Kartläggningen har genomförts med syftet att presentera en så fullständig bild av omfattningen av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation i Eskilstuna kommun under 2015 som möjligt. Den statistik som utredarna fått ta del av har gett en tydlig bild av det våld som förekommer eller som kan antas förekomma i kommunen.

Det andra syftet med kartläggningen var att kunna användas som underlag för att analysera att de tjänster och den service som erbjuds våldsutsatta och våldsutövare samt barn i kommunen motsvarar behoven. Steg två i kartläggningsuppdraget från *Eskilstuna – en FriStad för kvinnor 2015-2017* är att genomföra denna analys. Analysen planeras bland annat titta på om service och tjänster är rätt dimensionerade, om kommunen har rätt typ av insatser och om det finns stöd och service till alla målgrupper som har behov.

Kartläggningen visar vikten av att arbeta förebyggande för att våld aldrig ska uppkomma. Grunden i det förebyggande arbetet är ett aktivt jämställdhetsarbete med målet att flickor och pojkar, kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. En del i det arbetet handlar om att förändra negativa normer kring maskulinitet med koppling till maktutövning och våld. En annan viktig del i det arbetet är att upptäcka våldsutsatta personer innan våldprocessen trappats upp samt att upptäcka personer som är våldsbenägna i ett så tidigt skede som möjligt.

Det här är första gången som kommunen har gjort en så här pass omfattande kartläggning av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer och ambitionen framöver är att upprepa kartläggningen vartannat år.

Till sist

Känner du till någon som behöver råd och stöd för att ta sig ur en våldsamt relation eller för att förändra ett våldsamt beteende? På eskilstuna.se/vald hittar du alltid aktuell information om kommunens och andra organisationers insatser, hjälp och stöd, i akuta och mindre akuta situationer. Där finns även kunskap om vad våld är och presentationer av en del av Eskilstuna kommuns våldsförebyggande arbete.